ARHIMANDRIT
IUSTIN POPOVICI

BISERICA ŞI STATUL

adevărul
despre Biserica Sârbă în Yugoslavia comunistă

Editată de Schitul SFÂNTUL SERAFIM DE SAROV, 1999

Ediție electronică

APOLOGETICUM
2006

Scanare: Apologeticum
Corectura: Apologeticum
Digitalizare pdf : Apologeticum

ISBN: 973-98655-4-X

http://apologeticum.net
http://www.angelfire.com/space2/carti/
apologeticum2003@yahoo.com

Luptător contra ereziei tuturor ereziilor – ecumenismul

Părintele arhimandrit Iustin Popovici a fost un luptător consecvent împotriva ereziei ecumenice a vremurilor noastre.

Profesor de dogmatică la facultafea de teologie al Universității din Belgrad, autor al cărții *„Biserica Ortodoxă şi ecumenismul”* tradusă în limba greacă şi editată în 1974 de ucenicii săi la Salonic, părintele Iustin a manifestat o râvnă deosebită în combaterea ereziei ecumeniste.

Cartea este alcătuită din două părți, după cum arată titlul. În partea întâi autorul cercetează învățătura ortodoxă despre Biserică (ecleziologia), stăruind în special asupra celor patru caracteristici fundamentale ale Bisericii – „Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească”, după aceea asupra „Cincizecimii” şi „Harului”, care a fost dat atunci Bisericii ca Putere Dumnezeiască lucrătoare în ea, transmisă prin „sfintele Taine bisericeşti”; un rod al acțiunii binefăcătoare îl constituie „sfintele virtuți”. Reflecțiile autorului subliniază ideea generală, şi anume că, „toate cele existente în Biserică sunt de natură divino-umană, deoarece provin de la Dumnezeu - Omul.”

În cea de a doua parte a cărții esența divino-umană a Bisericii este opusă caracterului uman al ecumenismului în următoarele capitole:

1. Procesul uman şi divino-uman.
2. Civilizația umană şi divino-umană.
3. Societatea umană şi divino-umană.
4. Cultura umană şi divino-umană.

În penultimul capitol, „Omul şi Dumnezeul-Om”, principiului umanist „omul este măsura tuturor lucrurilor” îi este opus Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, Carele S-a făcut „o dată pentru totdeauna valoarea universală supremă şi măsura principală pentru neamul omenesc”.

În ultimul capitol, „Ecumenismul cu față umană”, autorul rezumă: „Ecumenismul este numele comun al pseudo-creştinismului, al falselor Biserici din Occident. El înglobează în sine întreaga umanitate europeană în frunte cu papismul. *Pseudocreştinismul şi pseudo-bisericile nu sunt altceva decât o erezie peste erezie.* Numele lor comun este pan-erezie. De ce? Pentru că de-a lungul istoriei diferite erezii au negat sau au depreciat anumite calități ale Dumnezeului-om Iisus Hristos, iar aceste erezii îndeobşte înlătură pe Dumnezeu-omul, punând în locul lui omul. În această privință nu există o diferență esențială între papism, protestantism, ecumenism şi alte erezii, al căror nume este - legiune” (comp. Lc. 8, 30).

În încheierea intitulată „Ieşirea din situația fără ieşire”, arhimandritul Iustin scrie: „Ieşirea din această situație fără ieşire - umană, ecumenică, papistă - este în Dumnezeul-Om istoric, Domnul Iisus Hristos şi în creația Sa divino-umană istorică - Biserica, al cărei Cap veşnic El este, şi care înseamnă Trupul Său veşnic!”

Biserica şi statul

Introducere

Chestiunea relațiilor dintre Biserică şi stăpânire apare ca primordială în evaluarea situației ce s-a creat actualmente înlăuntrul Bisericii din Rusia. Patriarhia Moscovei între anii 1927-1991 reprezintă un răspuns caracteristic la această întrebare. Lăsând la o parte disputa din Rusia, merită să ne îmbogățim prin experiența contemporanilor noştri ortodocşi, aflați într-o situație asemănătoare. Anume către tezaurul Bisericii Ortodoxe, oglindit în mărturiile sfinților ei, şi-a îndreptat privirea părintele arhimandrit Iustin Popovici († 27martie /7aprilie1979), pe vremea când asupra Bisericii Sârbe se abătuse prigoana comuniştilor.

Cine este părintele Iustin? Fără el Biserica Sârbă de azi ar fi de neînchipuit. El a fost unul din cei mai mari teologi ortodocşi ai secolului XX, părinte duhovnicesc, povățuitor şi închinător preacuvios. După război, el, ca profesor de teologie a fost dat afară din universitate de către comunişti. Fiind prigonit ca mărturisitor al lui Hristos, a rătăcit mult timp din mănăstire în mănăstire, pribeag în țara sa. Mulți dintre foştii lui prieteni au rupt orice legătură cu el, părăsindu-l în voia soartei. În cele din urmă, părintele Iustin şi-a găsit un refugiu umil la mica mănăstire de maici Sfinții Arhangheli de la Celie. Acolo s-a rugat şi a trudit fără preget pentru binele Bisericii sale oropsite. „Dogmatica” sa devenise cunoscută încă înainte de război. Cunoscător desăvârşit al Tradiției patristice ortodoxe, a compus numeroase tâlcuiri la diferite cărți ale Sfintei Scripturi. Într-un studiu aprofundat a comparat ecleziologia Bisericii Ortodoxe cu ecumenismul. În anii 70 părintele Iustin îşi duce la bun sfârşit vechea sa lucrare monumentală *„Viețile sfinților”* în 12 volume. Majoritatea scrierilor sale n-au fost niciodată tipărite în Iugoslavia comunistă, până la moartea sa.

Pentru orice cuvânt sau predică mai îndrăzneață, pentru orice text sau carte religioasă, tipărită peste graniță, pentru vizita unor cetățeni străini era târât la securitate, anchetat şi „convins” să-şi schimbe purtarea, scrie ucenicul părintelui Iustin, ieromonahul Atanasie Jevtici (actualmente episcop). Patriarhii şi episcopii se făceau că nu-l aud. Pentru că au întreținut relații cu părintele Iustin, unii episcopi au fost dați afară din eparhiile lor. Aşa viețuia el mai departe în mănăstirea Celie, fără drept de ieşire din țară, ca într-o temniță. Vizitatorilor şi surorilor din mănăstirea Celie li se puneau nenumărate piedici şi oprelişti. Necăutând la toate aceste persecuții, întreaga Biserică Sârbă, tot poporul îmbisericit îl cunoştea şi-l prețuia mult. Fiindcă nu-l pomenea pe patriarh la liturghie, acesta n-a venit la înmormântarea părintelui Iustin. Proslăvirea părintelui Iustin întru sfinți a început deja în Biserica Sârbă. Discipolii săi - luminătorii din zilele noastre - au devenit episcopii noii generații în Biserica Sârbă contemporană.

Părintele Iustin a iubit mult Biserica Rusă, evlavia rusească. El i-a cunoscut personal şi i-a cinstit pe mitropolitul Antonie (Hrapovițki), întâistătătorul Bisericii Ruse din afara Rusiei, şi pe Fericitul Ioan (Maximovici), care au locuit în Serbia.

Trudind asupra „Vieților sfinților” şi pătimind împreună cu scumpa sa Biserică Sârbă, părintele Iustin, supranumit de către academicianul grec Karmiris „conştiința ascunsă a Bisericii Sârbe”, a scris în 1960 o broşură acuzatoare: „Adevărul despre Biserica Ortodoxă Sârbă în Iugoslavia comunistă”, în prima parte e delimitată poziția Bisericii față de stat, în a doua parte e descrisă starea Bisericii în Iugoslavia. Să ne adresăm primei părți a acestei broşuri.

Despre poziția Bisericii
față de stăpânire

„Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu
mai mult decât pe oameni”
(Fapte 5, 29)

Această maximă este sufletul şi inima însăşi a Bisericii Ortodoxe. Iată Evanghelia ei, Evanghelia a toate. Iată prin ce trăieşte ea, şi pentru ce trăieşte. Iată din ce se zideşte nemurirea şi veşnicia ei. Anume aici se află atotvaloarea ei netrecătoare. *„A se supune lui Dumnezeu mai mult decât oamenilor”* - acesta este principiul principiilor, sfințenia sfințeniilor, măsura tuturor măsurilor.

Această Atot-Evanghelie cuprinde esența tuturor sfintelor canoane ale Bisericii Ortodoxe. Aici, cu nici un preț, Biserica nu poate face nici un fel de concesii nici unor regimuri politice, nu pot fi admise nici un fel de compromisuri - nici cu oamenii, nici cu demonii, nici cu prigonitorii Bisericii şi cu demolatorii Bisericii.

„A se supune lui Dumnezeu mai mult decât oamenilor” - acesta este statutul Bisericii Ortodoxe, statutul ei veşnic şi neschimbător - statutul atotcuprinzător, starea ei veşnică şi neschimbată - stare atotcuprinzătoare. Iată care este mai întâi de toate răspunsul dat primilor prigonitori ai Bisericii: Faptele Apostolilor 5, 29. Acesta este şi răspunsul ei dat prigonitorilor, de-a lungul veacurilor până la Judecata de Apoi. Pentru Biserică, Dumnezeu totdeauna e pe primul loc, iar omul, lumea, totdeauna pe locul doi. **Trebuie să ascultăm de oameni cât timp nu sunt împotriva, lui Dumnezeu şi a poruncilor Lui**. Dar când oamenii se ridică împotriva lui Dumnezeu şi a poruncilor dumnezeieşti, Biserica trebuie să se împotrivească şi să stea împotrivă. Dacă ea nu procedează astfel, ce Biserică mai e şi asta? Iar reprezentanții Bisericii - dacă nu procedează astfel, oare mai sunt ei reprezentanți apostoliceşti ai Bisericii? A se îndreptăți în acest caz cu aşa-zisa iconomie (condescendență) bisericească înseamnă nu altceva, decât a-L trăda în ascuns pe Dumnezeu şi Biserica Sa. O astfel de iconomie este pur şi simplu o trădare a Bisericii lui Hristos.

Biserica reprezintă o veşnicie în timp, în această lume vremelnică. Lumea se schimbă, dar Biserica nu se schimbă; nu se schimbă veşnicul ei adevăr dumnezeiesc, dreptatea ei dumnezeiască, Evanghelia ei dumnezeiască, veşnicele ei unelte dumnezeieşti. Nu se schimbă, fiindcă nu se schimbă Domnul Hristos, Care aşa este şi aşa lucrează. Acesta este adevărul şi realitatea evanghelică: *„Iisus Hristos ieri şi azi şi în vecii vecilor este Acelaşi”*(Evrei 13, 8).

Prin veşnicie Biserica este prezentă în timp pentru ca timpul să se sfințească prin ea, să se înnoiască prin ea, să se înveşnicească prin ea şi să fie deopotrivă cu ea. Nu Biserica trebuie să fie în pas cu timpul ori cu spiritul vremurilor, ci timpul trebuie să se alinieze după ea, ca fiind veşnică, şi spiritul vremurilor - după ea, ca fiind purtătoare a duhului veşniciei, a duhului Dumnezeului-Om. Pentru că ea este de-a pururi sfântă, de-a pururi apostolească. Ea este de-a pururi duhovnicească, de-a pururi dumnezeiască, de aceea niciodată nici nu îndrăzneşte să jertfească veşnicia vremelniciei, ceea ce aparține lui Dumnezeu - celor omeneşti, cele cereşti - celor pământeşti. Nu ea urmează a se adapta la spiritul vremurilor, dimpotrivă, ei i se cuvine să potrivească timpul la veşnicie, vremelnicia - veşniciei, cele omeneşti - Dumnezeirii. Veşnicul ei drum prin această lume: mai întâi -Dumnezeu, apoi omul; în față - Dumnezeu, iar în urma Lui omul: „Ca să fie Hristos cel dintâi întru toate” (Col. 1, 18).

Ca atare stăpânirea este de la Dumnezeu (Rom. 13, 1-6): şi ierarhia valorilor şi ierarhia ordinii de la Dumnezeu este. De aceea, în principiu, trebuie să ne supunem stăpânirii care pune ordine, normalizează şi care păstrează această ordine divină dată de Dumnezeu în lume. Altminteri survine căderea şi decăderea în anarhie.

Stăpânirilor trebuie să ne supunem, în măsura în care ele mențin ordinea divină în lume, pentru că ele sunt „slugile Domnului” şi - ca unor slugi ale Domnului. Stăpânirilor

trebuie să ne supunem, pentru că ele, ca slugi ale Domnului, poartă sabie, cu care pedepsesc răul şi apără binele. Stăpânirilor trebuie să ne supunem, pentru că ele, slugile Domnului, sunt „înfricoşătoare pentru faptele rele”, şi nu pentru cele bune. Atunci însă, când stăpânirile devin periculoase pentru faptele bune, când stăpânirile prigonesc binele dumnezeiesc, şi mai mult decât toate, binele şi atotbinele acestei lumi - pe Iisus Hristos, iar prin aceasta Biserica Sa, atunci acestor stăpâniri nu se cuvine să ne supunem, nici să le ascultăm. Creştinul trebuie să se lupte cu ele, şi să se lupte anume prin binecuvântatele mijloace evanghelice. Niciodată creştinul să nu îndrăznească să se supună mai degrabă oamenilor, decât lui Dumnezeu, şi mai cu seamă oamenilor potrivnici Dumnezeului adevărat şi Evangheliei Lui.

La început stăpânirea fusese dată, în principiu, de la Dumnezeu. Când însă stăpânirea se abate de la Dumnezeu şi se ridică împotriva lui Dumnezeu, în acest caz ea se transformă în silnicie şi prin aceasta încetează de a mai proveni de la Dumnezeu şi este de la diavol. Deci noi, creştinii, cunoaştem şi taina stăpânirii şi taina silniciei: stăpânirea este binecuvântată de Dumnezeu, silnicia însă, este blestemată de Dumnezeu. Tot ce vine de la Dumnezeu este bine, iar dacă acest bine este întrebuințat în rău este de la diavol, întrebuințarea în rău a celor dumnezeieşti - iată unde stă diavolul, şi toată diavoliada lumilor toate, la un loc cu lumea oamenilor. Stăpânirea vine de la Dumnezeu, şi până când ea rămâne în Dumnezeu şi sub Dumnezeu şi cu Dumnezeu - este binecuvântată. Părăsindu-L pe Dumnezeu, ea se transformă în violență - prin aceasta supunându-se pe sine puterii antidumnezeieşti - diavolului.

Aceasta este învățătura dreptmăritoare şi apostolică, patristică, evanghelică despre natura şi valoarea stăpânirii. Aceasta este sfânta şi infailibila învățătură ortodoxă a Bisericii lui Hristos, aşa a fost de la început şi până acum, şi de acum în vecii vecilor. Şi cine sunt martorii ei? Toți sfinții apostoli, toți sfinții părinți, toți sfinții mucenici. În mod deosebit sfinții mucenici, începând cu Sfântul şi întâiul mucenic Ştefan, şi până la noii noştri mucenici şi câți alți sfinți mucenici ai vremurilor noastre. Ei toți au pătimit pentru Domnul Hristos, toți laolaltă de la împărați, regi şi cneji; într-un cuvânt, de la stăpânirile luptătoare contra lui Dumnezeu ai acestui veac. Şi aceşti sfinți mărturisitori nu se numără cu miile, ci cu milioanele. Ei toți sunt sfinți şi nemuritori ca martori ai adevărului divino-uman: creştinii trebuie să se împotrivească poruncilor nelegiuite şi necredincioase ale împăraților, domnitorilor, stăpânitorilor acestei lumi, oriunde s-ar afla ei, şi oricine ar fi ei.

Fiecare sfânt mucenic, fiecare sfânt mărturisitor al credinței lui Hristos reprezintă o întruchipare vie şi o personificare nemuritoare a preasfintei Atot-Evanghelii a Bisericii Ortodoxe: *„Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni”.* Fiecare din ei s-a ținut de această Atot-Evanghelie dumnezeiească cu tot sufletul, cu toată inima, cu tot cugetul. De aceea au şi fost ei supuşi la chinuri, la răutăți, de aceea au fost omorâți de către stăpânitorii apostați din veac în veac.

Iată câțiva dintre aceşti nenumărați şi nemuritori martori:

1) Sfântul mucenic Glicherie presbiterul (†303), aşa i-a vorbit împăratului Maximian, care îl amenința să dea foc bisericii din Nicomidia: „Nici darurile tale cele făgăduite nu le poftim, o! împărate, nici de îngrozirile tale nu ne temem, pentru că toate câte sunt în lume, le avem ca pe un vis şi chiar ne-am mâhni, dacă nu am suferi cele mai cumplite chinuri pentru Hristos, crezând că-i pedeapsa lui Dumnezeu... Deci nu ne temem de prigoana ta, pentru că avem arme de sus, de la împăratul a toate, cu care ne înarmăm şi ne îngrădim, precum te înarmezi tu acum. Nădăjduim că stând împotrivă, vom dobândi minunata biruință, căci, bătuți fiind, noi învingem, şi căzând biruim” (28 decembrie).

2) Sfântul mucenic Iacov Persul (†421) şi împăratul Izdigherd. Împăratul se adresează către mucenic: „Află că eşti vinovat de moarte, dar nu te voi ucide cu sabia, ca să nu mori de moarte uşoară, ci te voi preda la chinuri groaznice”. (Sfântului i s-au tăiat degetele şi toate membrele, unul câte unul - n. trad.). Sfântul Iacov i-a răspuns: „Fă ce pofteşti, împărate, şi cât mai curând, dar să ştii că nu mă înfricoşează cuvintele tale, ce sunt aidoma vântului care suflă

asupra unei stânci de piatră. Nu mă tem de moarte, ştiind că moartea cea vremelnică nu-i decât un vis, fiindcă toţi oamenii se vor ridica din mormintele lor la a Doua Venire înfricoşătoare a Stăpânului meu Hristos”, adică vor învia (27 noiembrie).

3) Sfântul mucenic Tiburtie (†230) i-a zis lui Favian, eparhul: „Tu mă îngrozeşti cu munci? Oare nouă, creştinilor, ne este frică a pătimi pentru Dumnezeul nostru prin sabie? Dar prin aceea ne vom dezlega de temniţa cea trupească şi vom dobândi cereasca libertate. Sau prin foc? Dar noi, mai mare văpaie poftind, am stins văpaia în trupurile noastre, iar de acest foc nu ne vom teme. Sau de surghiun? Dar Dumnezeul nostru este pretutindeni şi oriunde suntem noi cu Dumnezeu, acolo este locul nostru” (18 decembrie).

4) Sfântul mucenic Mina (†304) şi Ermogen eparhul, prigonitorul creştinilor (devenit mai târziu el însuşi mucenic - n. trad.). Ermogen cerea îndeplinirea poruncilor împărăteşti. Sfântul Mina răspunde: „Sfânt lucru este a-i cinsti pe împăraţi, pentru autoritatea şi stăpânirea lor, dar când împăraţii nu cinstesc drept şi cu bună credinţă pe Dumnezeu, Care este începutul a toate, nici nu-I dau cinstea cuvenită, pe aceia nu este drept a-i cinsti”.

A doua zi, şezând în divan şi punând înainte uneltele de tortură, a poruncit să aducă pe sfânt legat şi a zis către dânsul: „Spune-mi, cum ai îndrăznit a îndemna poporul, făcându-l să nu se supună împăratului, ci mai vârtos să hulească pe zei?” Iar sfântul a zis: „Nu eu am îndemnat poporul să nu se supună poruncii împăratului, ci râvna lui pentru Dumnezeu. Căci creştinii râvnesc după Domnul lor, Cel cunoscut prin semne şi minuni. Iar dacă am vorbit de rău pe zeii împăratului tău, apoi fiecărui om, care are înţelegere dreaptă şi judecata sănătoasă, i se cuvine nu a iubi, ci a urî ceea ce va vedea şi va cunoaşte că este minciună. Iar adevărul se cuvine a-l iubi şi a-l cinsti, căci pentru oameni adevărul, de care nu este îndoială, este singur Hristos” (10 decembrie).

5) Aripin, eparhul împăratului, îl mustra pe Sfântul mucenic Platon (†306): „Cum îndrăzneşti tu să încalci legile împărăteşti şi să răzvrăteşti pe alţii?” Iar Sfântul Platon răspunde: „Eu ştiu aşezămintele Dumnezeului meu şi fac precum poruncesc sfintele şi de viaţă dătătoarele Lui porunci, care ne poruncesc să lepădăm jertfele idoleşti şi să slujim adevăratului Dumnezeu. Iar tu, după porunca împăratului, chinuieşte-mă precum voieşti, că la voi nu este lucru nou acesta de a chinui pe creştini, pentru credinţa în Hristos” (18 noiembrie).

6) Sfinţii mucenici: episcopul Achepsima, presbiterul Iosif şi diaconul Aitala (martirizaţi în jurul aunului 376) şi prigonitorul lor, vrăjitor şi preot al perşilor. Vrăjitorul zicea către mucenici: „Vă mai împotriviţi voi împăratului?” - iar ei răspundeau: „Cel ce face voia împăratului vostru celui fără-de-lege, este potrivnic lui Dumnezeu” (3 noiembrie).

7) Sfântul mucenic Trofim (†303) şi judecătorul Atic, eparhul împăratului. Judecătorul Atic îl întreabă pe mucenic: „Ai citit oare edictele împărăteşti despre creştini?” Sfântul mucenic răspunde: „Le-am citit. Şi ce ne interesează ele pe noi? Căci între dreapta credinţă şi înşelăciunea diavolicească este aceeaşi deosebire, ca între zi şi noapte” (19 septembrie).

8) Sfântul şi cuviosul mucenic Andrei Criteanul (†767) răspunde împăratului Constantin Copronim (iconoclast): „Să nu dea Dumnezeu să mă lepăd de Hristosul meu... Iar tu, împărate, mai bine ai face de te-ai ocupa de treburile milităreşti şi de cârmuirea poporului, decât să prigoneşti pe Hristos şi slugile Lui” (4 iulie).

9) Sfânta mare muceniţă Eufimia dimpreună cu cei 48 de mucenici (†304) şi Prisc Antipatul, eparhul împăratului. Antipatul le-a zis: „Oare voi sunteţi cei ce vă împotriviţi poruncii împărăteşti şi poruncii noastre, defăimând jertfele aduse în cinstea marelui zeu Marte?” Iar ei au zis: „Poruncii împăratului sau poruncii tale, Antipate, se cade a ne supune,

de nu va fi potrivnică lui Dumnezeu, iar de va fi potrivnică, se cade nu numai a nu ne supune acestei porunci, dar şi a ne împotrivi. De ne-ați fi poruncit nouă acele lucruri la care suntem datori a ne supune stăpânirilor, apoi am fi dat cezarului cele ce sunt ale cezarului (Matei 22, 21). Însă, de vreme ce porunca ta este potrivnică şi urâtă lui Dumnezeu, pentru că ne porunceşti să cinstim făptura mai mult decât pe Creator, şi ne siliți să ne închinăm şi să jertfim diavolului, şi nu lui Dumnezeu Celui Preaînalt, noi nu vom împlini niciodată porunca voastră, pentru că noi suntem închinători drept credincioşi ai adevăratului Dumnezeu din Ceruri" (16 septembrie).

10) Sfânta muceniță Nimfodora cu sfintele ei surori Minodora şi Mitrodora (au pătimit în jurul anilor 305-311) i-au zis lui Fronton, dregătorul păgânului împărat Maximian: „Gândeşti oare că ne vei înfricoşa cu chinurile şi cumplitele răni? Poți aduce din toată lumea uneltele torturii: săbii, țepe, căngi de fier: poți chema din toată lumea pe toți casapii; grămădeşte toate chinurile şi supune-le lor trupurile noastre slabe; vei vedea că mai curând toate acele unelte se vor sfărâma, mâinile prigonitorilor vor obosi şi toate felurile de chinuri vor slăbi mai înainte de a ne lepăda de Hristos al nostru, pentru care amarnicele chinuri vor fi pentru noi rai dulce, iar vremelnica moarte - viață veşnică ne va fi nouă" (20 septembrie).

11) Sfântul mucenic episcopul Filip (†304) îi răspunde lui Iustin, eparhul împărătesc: „Sunt creştin şi nu pot să fac ceea ce îmi ceri; poți să mă dai la cazne, dar nu mă poți înfrânge!"

Când peste şapte luni acelaşi eparh îl întreabă iarăşi pe sfânt: „Dar de ce te împotriveşti atât de necugetat voinței împărăteşti?" Sfântul îi răspunde: „Nu mă port necugetat, ci împlinesc voia lui Dumnezeu, Ziditorul şi Judecătorul tuturor. Sfânta Scriptură spune: *„Dați cezarului cele ce sunt ale cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu"*. Tocmai asta şi facem. Poruncilor îndreptățite ale împăratului m-am supus totdeauna".

12) Bătându-şi joc de stăpânitorul ce-l chinuia şi de caznele la care fusese supus, Sfântul mucenic Calinic (†250) i-a strigat: „M-ai amenințat cu chinuri groaznice, dar n-ai pus asupra mea decât chinuri uşoare. Răneşte-mă mai tare, iscodeşte chinuri mai cumplite; nu mă tem nici de foc, nici de sabie, moartea mă face să râd, în aşteptarea vieții veşnice de la Domnul meu."

13) Sfântul mare mucenic Pantelimon (†305) îi răspunde împăratului, care cumplit îl chinuia: „O, împărate! Toți cei ce au murit pentru Hristos n-au murit, ci şi-au aflat viața veşnică. Şi dacă Antim, fiind bătrân şi şubred cu timpul, a fost în stare să îndure grozavele chinuri pentru Domnul nostru, cu atât mai mult eu, cel tânăr şi puternic cu trupul, voi răbda neînfricat toate chinurile la care mă vei supune, căci voi socoti viața mea deşartă, dacă nu voi muri pentru Hristos, iar când voi muri îmi va fi răsplată".

14) Sfintele mucenițe, călugărițe fecioare (†305) aşa i-au răspuns vrăjitorului care le chinuia: „Noi ne închinăm Domnului nostru Iisus Hristos, iar de porunca împărătească nu vom asculta - fă ce vrei cu noi".

15) Sfântul mucenic Antipa, episcopul Pergamului (ucenicul Sf. Ap. Ioan Teologul) îi răspunde voievodului: „Aceasta să o ştii, ighemoane, că sunt creştin, iar împărăteştii porunci celei nebune şi păgâneşti niciodată nu mă voi supune" (11 aprilie).

16) Evpsihie, eparhul împăratului, îl întreabă pe Sfântul mucenic Teodul (†300): „Oare nu ştii că eşti dator să asculți de poruncile împăraților ce stăpânesc lumea?" Sfântul Teodul a răspuns: „Pe cele ce le porunceşte Stăpânul Cerului şi al pământului, pe acelea

cu adevărat trebuie a le asculta mai întâi şi cu lucru a le îndeplini. Iar ce poruncesc domnitorii cei vremelnici, numai acele porunci trebuiesc îndeplinite care vor fi drepte şi neprotivnice Ziditorului Ceresc; poruncile cele nedrepte, însă, nicidecum nu trebuiesc îndeplinite" (5 aprilie).

17) Sebastian, voievod al împăratului roman Antoniu (Marc Aurelian, 161-180) îl înştiinţează pe ostaşul Victor, Sfântul mucenic: „Primit-am poruncă împărătească, ce porunceşte să silim pe voi creştinii, să aduceţi jertfe zeilor noştri, iar cei ce nu se vor supune, vor fi predaţi la chinuri groaznice". Sfântul Victor răspunde: „Nu voi asculta de porunca nelegiuită a împăratului muritor şi nu voi îndeplini voia lui, pentru că eu sunt rob al împăratului nemuritor, Dumnezeul şi Izbăvitorul meu Iisus Hristos, a Cărui împărăţie este fără de sfârşit, şi cei ce fac voia Lui vor avea viaţă veşnică; iar împărăţia împăratului vostru muritor este vremelnică, şi cei ce ascultă de voia lui nelegiuită vor pieri în veci" (11 noiembrie).

18) Sfânta muceniţă Iuliana (†275) îi răspunde împăratului Aurelian: „Eu de muncile tale nu mă tem şi nici nu-mi pasă de ameninţările tale, că în Ceruri este Dumnezeu, Care poate să ne izbăvească din mâinile tale păgâneşti. Deci, câte cazne ai, pune-le asupra mea şi vei cunoaşte ajutorul dat mie de la Domnul meu Iisus Hristos" (4 martie).

19) Sfântul mucenic Codrat din Nicomidia (†250) la porunca proconsulului împărătesc Perenie: „Supune-te legilor împărăteşti şi nu legilor lui Iisus Hristos", răspunde: „Eu mă supun legilor împăratului Ceresc, şi nu poruncilor nebuneşti ale oamenilor care nu-L cunosc pe Dumnezeu. De aceea şi Sfânta Scriptură ne îndeamnă să ne rugăm pentru ei, ca aceştia să se întoarcă şi să afle adevărul".[1]

Să citim în continuare viaţa Sfântului mucenic Codrat, deoarece „argumentele" autorităţilor ateiste şi idolatrice nu s-au schimbat în mod deosebit: „Dacă tu te rogi pentru împărat, eşti dator să îndeplineşti şi poruncile lui, doar în Scripturile voastre scrie: *„Daţi cezarului cele ce sunt ale cezarului, şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu"...* L-a întrebat proconsulul: „Vezi câtă mulţime de creştini au adus jertfă zeilor noştri? Oare ţi se pare că eşti mai bun decât dânşii?" Apoi, mucenicul Codrat i-a mustrat cu îndrăzneală pe creştinii ce se lepădaseră de Hristos, întorcându-i la pocăinţă. În continuare, Sfântul mucenic Codrat se adresează lui Perenie ighemonul cu următoarele cuvinte: „Eu mă închin adevăratului Dumnezeu-Tatăl şi Unuia-Născut Fiului Său şi Sfântului Duh... nu mă tem nici de diavoli, nici de tine, care ai stăpânire de scurtă durată. Peste câteva zile mă voi duce la Dumnezeul meu, iar tu amar vei suspina în veci, pentru că n-ai voit să-L cunoşti pe Dumnezeu, Cel ce ţi-a dăruit viaţa. Fiu al satanei eşti, frate al diavolului, părtaş al necuraţilor demoni, mai necuvântător decât dobitoacele, câine turbat, băutor de sânge, şarpe care mănâncă spurcatele cărnuri jertfite în capiştele diavoleşti, mai sălbatic decât fiarele... O, voi, pierduţilor, singuri aţi căzut în groapa pierzării şi vreţi acum să ne târâţi şi pe noi împreună cu voi" (10 martie).

20) Sfântul mucenic Vlasie, episcopul Sevastei (†376) aşa îi răspunde ighemonului Agricola: „Nu mă tem de îngrozirile tale, n-ai decât să mă chinuieşti cum vrei - iată, pentru Hristosul meu îţi predau trupul meu. Singur Dumnezeu are putere asupra sufletului meu" (11 februarie).

[1] Părintele Iustin a omis ultima frază, noi însă am adăugat-o cu scopul de a arăta ce rugăciune este cu putinţă pentru astfel de stăpânitori şi, îndeobşte, pentru cei rătăciţi. Biserica Rusă din afara Rusiei de zeci de ani aşa se roagă în *„Rugăciunea pentru izbăvirea Rusiei": „...şi nu le răsplăti lor după faptele lor, ci...întoarce-i... şi celor ce s-au lepădat de Tine şi nu Te-au căutat arătat vei fi, ca nici unul din ei să nu piară, ci toţi să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să ajungă".* A se vedea şi rugăciunea de la sfârşitul Psaltirii din rânduiala pomelnicului.

21) Sfântul Teodor Studitul, egumenul (†826) îi spune împăratului Leon Armeanul: „În Biserică Dumnezeu i-a pus pe unii apostoli, pe alții prooroci, pe alții evanghelisti, pe alții păstori şi învățători, spre desăvârşire a sfinților" (Efes. 4, 11-12). Apostolul n-a zis: „pe alții împărați". Ție, împărate, ți s-a încredințat să cârmuieşti treburile cetății, să te ocupi de afacerile lumeşti şi operațiile militare. Cu acestea să te îndeletniceşti, iar cele bisericeşti lasă-le în seama păstorilor şi dascălilor, după cum învață şi Apostolul. Iar de nu, să ştii că nu vom asculta de învățătura care este potrivnică credinței noastre dreptmăritoare, chiar dacă ar fi adusă de către un înger din cer. Deci, cum să te ascultăm pe tine om pământesc şi supus putreziciunii?"

22) Strălucitul stâlp al Bisericii Ortodoxe, Sfântul Vasile cel Mare (†379) răspunde amenințărilor voievodului Modest: „Averile mele voieşti să le iei? Pe tine nu te vei îmbogăți, iar pe mine nu mă vei sărăci. Socotesc că aceste haine vechi ale mele şi aceste puține cărți, în care stă toată bogăția mea, nu-ți trebuiesc; de izgonire nu mă tem, că al meu este tot pământul, mai bine-zis, al lui Dumnezeu; de chinuri nu mă îngrijorez, căci mă vor duce la doritul sfârşit, şi cu aceasta îmi faci bine, trimițându-mă mai curând la Dumnezeu, către Care de mult mă grăbesc". Modest se miră: „Nimeni până acum n-a vorbit cu mine atât de îndrăzneț!" Sfântul Ierarh răspunde: „Asta pentru că nu ți s-a întâmplat niciodată să vorbeşti cu un episcop. Noi întru celelalte arătăm smerenie şi blândețe, dar când e vorba de Dumnezeu, şi se încearcă a se răzvrăti împotriva Lui, atunci noi celelalte ca un nimic socotindu-le, căutăm numai cele ale lui Dumnezeu". La sfârşit, Modest i-a zis mânios: „Să te gândeşti până dimineață, căci la pierzare te voi da". Iar Sfântul Vasile a răspuns: „Eu dimineața acelaşi voi fi". În cele din urmă, Sfântul Ierarh a fost lăsat în pace.

23) Dumnezeiescul soare al adevărului dreptmăritor, râvnitorul heruvimic al credinței apostoleşti, prealuminatul ochi al Bisericii Ortodoxe, Sfântul Simeon Noul Teolog, egumenul (†1020) îi declară în fața episcopului său, patriarhul Constantinopolului, care îl surghiunise şi-l prigonise cu perfidie şi viclenie: „învață-ne pe noi după Sfânta Scriptură, urmând pe Sfinții Părinți din vechime, şi te vom primi ca pe unul egal cu apostolii, şi vom fi praf şi cenuşă sub picioarele tale sfinte; şi ne vei călca în picioare, iar noi vom socoti acestea ca o sfințire pentru noi. Şi nu numai atât, ci şi poruncile tale le vom păstra până la moarte. Dacă însă nu ne vei călăuzi în aşa fel încât să ne supunem de bunăvoie poruncilor tale... atunci noi nu vom putea să-ți răspundem decât prin cuvintele ucenicilor lui Hristos: „Trebuie să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni" (Fapte 5, 23).

Aceasta este rânduiala, aceasta este calea, acesta este adevărul Bisericii Ortodoxe a lui Hristos, începând cu Sfinții Apostoli până-n zilele noastre, şi de azi înainte până la sfârşitul acestei lumi pământeşti. Privitor la această rânduială, această cale, acest adevăr, nu sunt cu putință nici concesiile, nici compromisurile, nici retragerile. Nimeni nu ne poate sili, nici chiar un Sobor Ecumenic, dacă s-ar întâmpla ca acesta să aibă loc." Cu aceste cuvinte se încheie prima parte a broşurii părintelui Iustin.

Din a doua parte a broşurii părintelui Iustin:

„Treptat Biserica se distruge din interior şi din afară, ideologic şi ca aşezământ; sunt folosite toate mijloacele: cunoscute şi necunoscute, fățişe şi tainice, rafinate şi grosolane, de salon şi tiranice, cinice şi fariseice, aparținând lui Diodețian şi lui Pilat, lui Nero şi lui Iuda. Şi toate acestea dizolvate cu iscusință într-o soluție siropoasă, în fapt otrava otrăvurilor, având doar un gust dulceag..." - aşa sfârşeşte părintele arhimandrit Iustin, analizând în partea a doua a lucrării sale feluritele aspecte ale prigoanei contra Bisericii în Iugoslavia. Ca şi în Rusia, persecuțiile s-au abătut şi asupra celor credincioşi din societate, şi asupra vieții bisericeşti în domeniul activității de iluminare, asupra academiilor şi seminarelor, a învățământului teologic primar, a corurilor bisericeşti, a mănăstirilor. Dar scopul lichidării Bisericii Sârbe include în sine şi descompunerea dinlăuntru, despre care părintele Iustin scrie:

„Uniunea preoţilor”. Această uniune este pur şi simplu o agentură a securităţii, întâlniri, mese, călătorii, bancheturi, delegaţii - plătite de către dictatura ateistă. Ziarul acestei Uniuni, „Vestitorul” este din acelaşi cazan. Sută la sută din clerici, membri ai Uniunii, au aderat sub presiunea securităţii, excepţie făcând doar clica de năimiţi în frunte cu preoţii-comunişti. Această Uniune în totalitate, şi dintr-o parte şi dintr-alta, apare ca antidogmatică, antievanghelică şi antibisericească: un monstru apocaliptic, diform, prefăcut într-un înger „social”. Iar periodicul „Vestitorul” nu este altceva decât o „evanghelie” a satanei camuflat; un potir cu otravă, la suprafaţă acoperit cu o pojghiţă subţire de miere. Această alianţă a clericilor, şi după natura ei şi conform activităţii sale, nu aparţine de Biserică, deoarece prin însăşi existenţa sa activează împotriva Bisericii, batjocoreşte Biserica, întrucât această alianţă acţionează samavolnic în numele Bisericii, în cazul acesta ea funcţionează ca un cal troian comunist introdus în curtea Bisericii.

Alegerea patriarhului. Până acum dictatura ateistă a ales doi patriarhi... În acest mod călcând în picioare cu cinism sfintele drepturi ale Bisericii, în consecinţă şi sfintele canoane. Referitor la problema colaborării cu un astfel de stat, părintele Iustin scrie: „Din cealaltă lume, Diodeţian cedează cu uşurinţă comuniştilor atei întâietatea în ce priveşte prigoana creştinilor... Pentru un sârb dreptcredincbs sub dictatura ateismului comunist toate zilele s-au transformat în Vinerea Patimilor: are loc o defăimare necontenită a lui Hristos, o profanare cu scuipări şi ocară, o răstignire necontenită a lui Hristos. Fiece luptător împotriva lui Hristos şi ucigaş al lui Hristos conlucrează metodic şi conştient în această direcţie, în urma lor se târăsc binecunoscuţii vânzători şi asasini ai lui Hristos în mantiile lui Iuda. Şi colaborează cu ei! în ce fel? în injurii proferate la adresa lui Hristos, în maltratarea lui Hristos, în răstignirea lui Hristos, în uciderea lui Hristos, în îndesarea unor nenumărate cununi de spini pe minunatul Cap Dumnezeiesc, Care preţuieşte mai mult decât toate lumile luate la un loc, toate universurile luate la un loc, decât toate cele văzute şi nevăzute!

Cuptorul babilonic a fost aprins - acesta-i regimul comunist şi ateist îndreptat contra Bisericii Ortodoxe Sârbe. Numai cei tari în credinţa Sfântului Sava (rege al Serbiei) nu vor arde în acest nou cuptor babilonic. În prezent, zi şi noapte umblăm prin mijlocul focului. Faptul că mai suntem în viaţă ţine doar de milostivirea lui Dumnezeu şi de puterea lui Dumnezeu. Iar de jur împrejur se învârtejeşte cea mai ticăloasă minciună universală legiferată în educaţia ateistă: „Hristos este un mort”, „Hristos n-a existat”, „Hristos este o înşelăciune”. Iată programul de educaţie. Oare aşa ceva poate fi acceptat, oare cu aşa ceva se poate colabora? Şi după aceea să te mai consideri creştin? Nu! Noi anunţăm şi declarăm cu tărie: aceasta este cea mai groaznică, cea mai neruşinată şi cea mai mârşavă hulă, pe care gura omenească a formulat-o vreodată împotriva celei mai perfecte, mai minunate, mai încântătoare, mai iubitoare Fiinţe omeneşti de sub Cer, Care a păşit pe planeta denumită Pământ. Vom sta lângă El cu toată inima, cu tot sufletul, cu tot cugetul, cu toată puterea noastră, şi aceasta - cu preţul oricăror pedepse cu moartea îndreptate asupra noastră de toţi luptătorii contra lui Hristos din întreaga lume, nu numai cei ce uneltesc în patria noastră.

Dictatura ateiştilor luptători contra lui Hristos şi a Iudelor trădători de Hristos - iată cine-i vinovat de viaţa noastră mucenicească. Dictatura Iudelor! Există oare ceva mai respingător pentru Biserica lui Hristos şi pentru creştinism?...

Cea mai rudimentară şi mai elementară logică dezvăluie şi dovedeşte: **colaborarea între ateiştii făţişi, blestemaţii luptători împotriva lui Hristos şi Biserica dreptmăritoare a lui Hristos este cu desăvârşire ilogică şi antilogică**. Cei ce stăruie în a căuta o astfel de colaborare, sau deja colaborează, sau - e îngrozitor s-o spunem! -silesc pe alţii la aşa ceva, îi întrebăm prin cuvintele Apostolului: „Ce însoţire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtăşire are lumina cu întunericul? Şi ce învoire este oare între Hristos şi Veliar?” (II Cor. 6, 14-15).

Nu-l auziţi oare pe Apostolul purtător de Hristos, care tună: „Dar, chiar dacă noi sau

un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie, decât aceea pe care v-am vestit-o, să fie anatema!" (Gal. 1, 8). Sau, în vacarmul dictaturii ateiste, ați asurzit de tot pentru adevărul şi legământul dumnezeiesc: „Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu şi lui mamona" (Matei 6, 24).

Nu colaborare ci coexistență. *„Dați cezarului cele ce sunt ale cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu."* Iată ce fel de coexistență a Bisericii şi statului a fost stabilită şi prescrisă de Atotştiutorul Domnul nostru şi Mântuitorul Hristos (Matei 22, 21). De aceea ea rămâne în veci obligatorie şi nestrămutată pentru Biserică.

Cezarului - moneda, banii, cu efigia cezarului.

Lui Dumnezeu? - şi sufletul şi trupul: căci pe trup şi în suflet este întipărit chipul lui Dumnezeu. Chipul lui Dumnezeu se află şi pe trup şi în trup, pentru că trupul trăieşte prin sufletul asemănător lui Dumnezeu. Deci, şi unul şi altul aparțin lui Dumnezeu - veşniciei, vieții veşnice, Adevărului veşnic, Dreptății veşnice, Rațiunii veşnice. Prin urmare, cele ce aparțin lui Dumnezeu nu pot fi jertfite de dragul cezarului, şi aici întâietatea îi revine totdeauna lui Dumnezeu.

În Dumnezeu - Omul, în lucrarea şi trupul Lui - Biserica, Dumnezeu totdeauna se află pe primul loc, iar omul - pe-al doilea; Dumnezeu totdeauna hotărăşte totul, şi nu omul. Acestea sunt atotvaloarea şi măsura a toate în Biserica universală. Iată de ce ea se apleacă asupra oricărei probleme *„cu frică de Dumnezeu, cu credință şi cu dragoste."*

Biserica apare ca un organism divino-uman, şi abia după aceea - ca organizație. Ea este trupul Dumnezeului-Om: de aceea, mai întâi se cuvine ca toate să fie cercetate şi măsurate de Dumnezeu, apoi de om. Şi niciodată doar de om, şi după „cele omeneşti". Iată de ce *„trebuie să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni"*. Când vine timpul, în această privință trebuie să-i stăm împotrivă chiar şi lui Petru, primului dintre apostoli. Aici veşnic rămâne în vigoare apostoleasca metodă şi început al zidirii Bisericii *„părutu-s-a Duhului Sfânt şi nouă"* (Fapte 15, 28): mai întâi Duhul Sfânt, apoi noi - noi după Duhul Sfânt şi în Duhul Sfânt şi împreună cu Duhul Sfânt.

„Dați cezarului cele ce sunt ale cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu" - acesta este principiul coexistenței dintre Biserică şi stat. Nu colaborare, ci coexistență între Biserică şi stat. Nu colaborare, cu atât mai mult atunci când „cezarul" prigoneşte toate cele ce sunt ale lui Dumnezeu şi nu vrea să ştie nimic din cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci ținteşte doar să nimicească tot ce este al lui Dumnezeu. Aici lipsesc condițiile principale pentru colaborare. Sau coexistența egală în drepturi a aşezămintelor, şi a persoanelor umane, sau calvarul Bisericii cauzat de către prigonitorii, chinuitorii, cotropitorii, care tăgăduiesc şi prigonesc pe Dumnezeu şi cele ale lui Dumnezeu. Iar prin dictatură impun pe potrivnicul lui Dumnezeu şi cele potrivnice lui Dumnezeu. În acest caz Biserica şi statul se despart, se separă fiecare cu ale sale. Nimeni să nu îndrăznească să se amestece în treburile lăuntrice ale Bisericii, să nu se atingă de sfintele şi veşnicele ei îndatoriri şi drepturi evanghelice.

Este limpede că Biserica sub orice regim, chiar şi cel ateist, trebuie să-şi găsească un mod de a conviețui (modus vivendi), dar întotdeauna în duhul şi limitele principiului evanghelic de conviețuire: *„cezarului cele ce sunt ale cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu"*, şi asta sub controlul suprem al Atot-Evangheliei: *„să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni"*. Dacă însă acest lucru este cu neputință, nu-i rămâne Bisericii ca „modus vivendi", decât principiul evanghelic: să pătimească pentru Domnul Hristos, să rabde, să sufere, luptând astfel pentru drepturile fundamentale ale credinței conştiinței şi ale sufletului.

Minciuna cosmică. Inimile sârbilor din Serbia cerească şi cea pământească s-au cutremurat de durere şi de groază, şi încă mai sângerează: fețele sârbilor s-au aprins de ruşine şi de groază, şi încă mai ard de ruşine, de când pe pământul sârbesc s-a răspândit minciuna, care se răspândeşte în continuare - minciuna cosmică: că în Iugoslavia comunistă Biserica

Ortodoxă Sârbă este liberă, şi că relaţiile ei cu statul sunt bune, foarte bune, ba chiar minunate. Această minciună cosmică a fost împrăştiată pe toată suprafaţa pământului de către comunişti şi vârcolacii lor. Iar aceştia tot mai tare, tot mai gălăgios, tot mai neruşinat, tot mai obraznic răspândesc fără încetare această minciună şi în răsărit, şi în apus, şi în nord, şi în sud, pe pământ şi în cer, aşa, de parcă Iuda a intrat în ei pe de-a-ntregul.

Însă evenimentele de pe fiecare metru pătrat al pământului nostru vestesc şi strigă împotriva acestei minciuni oarbe şi obraznice a lui Iuda. Ele aduc la cunoştinţă plânsul şi vaietul şi tristul adevăr tuturor celor ce au urechi să audă: Biserica Ortodoxă Sârbă rămâne mereu în mijlocul arenei dictaturii ateiste a lui Diocleţian.

Participarea activă la acest sistem de mituri şi ficţiuni al regimului ateist, făurit de către „partidul de tip nou", înseamnă pângărirea prin închinarea la idoli, deoarece, după cum scrie părintele Iustin, „în Iugoslavia comunistă ateismul a devenit realmente religie de stat, impusă de către dictatura comunistă prin toate mijloacele cetăţenilor acestei ţări". De aici părintele Iustin extrage un nou capitol:

Renaşterea idolatriei păgâneşti. „A fost inventat un nou zeu suprem, un nou idol suprem - statul (comunist). Acestui idol dictatura ateistă cere să i se aducă ca jertfă totul: conştiinţa, credinţa, memoria, trupul, cele văzute şi nevăzute. Noul idol suprem, noul zeu suprem, noul Zeus s-a înconjurat imediat de noi zei, de noi idoli.

Aceştia sunt – „ştiinţa" pozitivistă, filozofia materialistă, etica comunistă, estetica anarhistă, literatura social-realistă ş.a.m.d. Toţi trebuie să se închine acestor idoli şi să le aducă ca jertfă pe sine şi tot ce le aparţine.

Ce înseamnă asta? Aceasta este pur şi simplu idolatrie vampirică, politeism păgânesc vampiric, fetişism vampiric. În locul Unicului şi Singurului Dumnezeu şi Domn Iisus Hristos adevărat - o masă de idoli, zeităţi şi zeişori impostori. În aparenţă se forţează să pară ateişti, iar în realitate sunt nişte închinători la idoli, nişte politeişti. Ei îşi meşteresc întruna noi idoli, incluzându-i în noul lor panteon, în sălbatecul lor ceremonial. Dictatura ateistă, la rândul ei, se străduieşte din răsputeri să-l convingă şi să-l silească pe fiecare să se închine noilor zei, să le aducă jertfe, să menţină „cultul personalităţii". În acest fel, ce se întâmplă: se instalează vampirismul modului de gândire păgânesc, a cunoştinţei păgâneşti, a modului de viaţă păgânesc. Şi astfel se trece viaţa însăşi „în neiertate slujiri idoleşti" potrivnice lui Dumnezeu (l Petru 4, 3).

Postfaţă la „Biserica şi statul"

Încheind cu aceste cuvinte apostolice extrasele noastre din broşura marelui teolog sârb - părintele arhimandrit Iustin Popovici, deducem că şi în zilele noastre societatea suferă în continuare de idolatrie cu toate urmările ei multiple şi fatale, şi am văzut cum explică părintele Iustin această chestiune referitor la Biserică.

Sfânta chemare evanghelică de a o rupe cu moştenirea idolatrică şi cu îndreptăţirile ei, a răsunat odinioară şi la Atena din gura dumnezeiescului Pavel: „Aşadar, Dumnezeu, trecând cu vederea veacurile neştiinţei, vesteşte acum oamenilor ca toţi de pretutindeni să se pocăiască, pentru că a hotărât o zi în care va să judece lumea întru dreptate" (Fapte 17, 30-31).

Părintele Nicolae Artemov
München-Moscova 1992

Din gândirea părintelui Iustin Popovici

Între două filozofii

Înhămat la jugul timpului şi spaţiului, omul trage după el universul. Încotro anume? Spre ce stânci prăpăstioase îl va conduce, spre ce înălţimi de gheată de dincolo de timp şi de spaţiu?

Nu există nimic mai tragic şi nimic mai trist ca neamul omenesc înhămat la jugul apăsător al timpului şi al spaţiului.

A exista şi a vieţui într-o astfel de lume nu constituie un privilegiu. - Nu e aşa?

Lumea aceasta... Ce este lumea aceasta cu toate chinurile ei, cu toate durerile, tragediile şi suferinţele ei? Ce altceva decât un condamnat la moarte fără speranţă?

Această conştiinţă mult prea rafinată... La ce-mi foloseşte oare? O simţire mult prea rafinată... Ce nevoie am de ea? Dar chinul cel mai insuportabil este să te gândeşti la absurditatea gândirii. Fiindcă gândirea este culmea absurdităţii.

Aşa este omul, aşa este şi lumea, atunci când nu le simt în Hristos, când nu le văd în Hristos.

Din această situaţie există o singură ieşire, o singură salvare: învierea lui Hristos şi biruinţa pe care ea o aduce asupra morţii în toate lumile. Care este lucrul mai de căpetenie şi mai însemnat pentru viaţa omului? - Fără îndoială acela de a da un sens vieţii lui, care a fost lipsită de sens din cauza morţii, adică din cauza păcatului.

Fără Preadulcele Domn Iisus este îngrozitoare şi lipsită de sens chiar şi această existenţă pământească efemeră, cu atât mai mult nemurirea infinită şi veşnică. Unde se găseşte moartea, acolo nu există bucurie adevărată. Cu alte cuvinte, unde Hristos e absent, acolo nu există bucurie adevărată.

Omul? - O fiinţă introductivă, o fiinţă pregătită pentru veşnicie prin divino-umanizare. Omul în Hristos este infinit şi nemuritor, pentru că *„a trecut din moarte la viată*” (Ioan 5, 24).

„Condamnaţi” la nemurire

Oamenii L-au condamnat pe Dumnezeu la moarte; Dumnezeu însă, prin învierea Lui îi „condamnă” pe oameni la nemurire.

Datorită învierii lui Hristos, datorită biruinţei asupra morţii au fost, sunt şi vor fi întotdeauna creştini. Toată istoria creştinismului nu este altceva decât istoria unei singure şi unice minuni, a minunii învierii lui Hristos, care se continuă neîntrerupt în inimile creştinilor, zi de zi, an de an, veac de veac, până la cea de-a Doua Venire.

Omul se naşte cu adevărat nu atunci când îl aduce pe lume mama lui, ci atunci când crede în Mântuitorul Hristos Cel înviat, pentru că atunci el se naşte la viaţa cea nemuritoare şi veşnică, în timp ce mama îl naşte pe copil spre moarte, pentru mormânt, învierea lui Hristos este mama noastră a tuturor, a tuturor creştinilor, mama celor nemuritori. Prin credinţa în învierea Domnului, omul se naşte din nou, se naşte pentru veşnicie. - E cu neputinţă! observă scepticul. Iar Domnul Cel înviat răspunde: *„Toate sunt cu putinţă celui ce crede” (Marcu* 9, 28).

În numai patru cuvinte recapitulăm cele patru Evanghelii ale lui Hristos: Hristos a înviat! - Adevărat a înviat!... De aceea, prin existenţa Lui omenească Domnul Cel înviat este *totul în toate,* în toate lumile: tot ce este Frumos, Bun, Adevărat, Iubit, Voios, Dumnezeiesc, Înţelept, Veşnic. El este toată Dragostea noastră, tot Adevărul nostru, toată Bucuria noastră, tot Binele nostru, toată Viaţa noastră, Viaţa cea Veşnică, în toate veşniciile şi nesfârşirile dumnezeieşti.

Pentru aceasta, iarăşi şi de multe ori şi de nenumărate ori: *Hristos a înviat!*

Misiunea internă a Bisericii noastre:
Realizarea Ortodoxiei

Personalitatea veşnic vie a Dumnezeului - Om Hristos este tocmai Biserica. Definiția Bisericii, viața Bisericii, scopul ei, spiritul ei, programul ei, metodele ei - toate acestea sunt date în minunata Persoană a Dumnezeului - Om Hristos.

De atunci, minunea Bisericii este aceea de a uni organic şi personal pe toți credincioşii ei cu Persoana lui Hristos.

Biserica este veşnicia divino-umană întrupată în limitele timpului şi ale spațiului. Se găseşte în lumea aceasta, dar nu este din lumea aceasta (Ioan 18, 36).

Misiunea Bisericii noastre este să facă din nevoințe şi virtuți umane metodele de viață ale poporului; să țese din aceste virtuți divino-umane harice sufletul şi viața poporului. „Ateismului" cultivat şi antropofagiei poleite a civilizației contemporane trebuie să le opunem personalități purtătoare de Hristos. Ascetismului civilizatoric în numele omului european putred şi desfigurat, în numele ateismului, civilizației, al lui antihrist trebuie să-i opunem asceza săvârşită în numele lui Hristos. Pentru aceasta, datoria principală a Bisericii noastre este aceea de a crea asceți purtători de Hristos. Cuvântul care trebuie să se audă înăuntrul ei şi astăzi, este: înapoi la asceții purtători de Hristos, la Sfinții Părinți!

Asceții sunt singurii misionari ai Ortodoxiei. Ascetismul este singura şcoală misionară a Ortodoxiei. Ortodoxia este asceză şi viață. Dezvoltarea ascetismului personal şi bisericesc - aceasta trebuie să fie misiunea internă a Bisericii noastre în sânul poporului nostru. Parohia trebuie să devină un centru ascetic. Dar lucrul acesta nu poate să-l facă decât un paroh-ascet. Rugăciunea şi postul, viața bisericească a parohiei, viata liturgică - acestea sunt mijloacele principale ale Ortodoxiei prin care poate renaşte lucrarea ei asupra oamenilor. Trebuie să renască parohia, comunitatea parohială, dar în iubire de Hristos şi de frați. Or, pentru a sluji cu smerenie pe Hristos şi pe toți oamenii cu blândețe şi umilință, cu jertfă şi lepădare de sine, trebuie ca slujirea aceasta să fie îmbibată şi să se hrănească din rugăciune şi din viața liturgică. Acesta este lucrul de temelie, lucrul necesar. Dar toate acestea necesită o condiție prealabilă: ca arhiereii noştri, preoții noştri şi monahii noştri să fie ei înşişi asceți, iar pentru aceasta: *Domnului să ne rugăm!*

Doliu pentru Hristos
Cultură şi sfințenie

În afara sfinților nu există învățători şi pedagogi adevărați, nici o cultură adevărată fără sfințenie. Numai sfântul este adevăratul pedagog şi învățător, numai sfințenia este adevărata lumină. Numai sfinții sunt cu adevărat luminați: în realitate, cultura înseamnă luminare, luminare prin sfințenia în Duhul Sfânt.

Cultura fără sfințenie, „luminarea" fără sfințirea în Duhul Sfânt, acestea le-a inventat Europa în idololatria ei umanistă. N-are importanță dacă această idololatrie se manifestă în cultul papei sau în cultul Bibliei, în cultul mecanicii, sau în cultul modei. Adevărata cultură, ortodoxă şi evanghelică, luminează pe om cu lumina dumnezeiască şi-l conduce spre tot ceea ce este nemuritor şi veşnic, dumnezeiesc şi sfânt. Acesta este adevărul evanghelic pe care l-a descoperit Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos şi pe care l-a păstrat Ortodoxia. Ascultați poporul nostru ortodox, pătrundeți în sanctuarul sufletului său.

De la învățătorii şi pedagogii noştri, poporul nostru cere în primul rând sfințenia. Acolo unde nu o găseşte, el ştie că nu există cultură.

Mântuirea omului de păcat, rău şi moarte prin Hristos - aceasta este adevărata cultură şi luminare a omului. *„Domnul este luminarea mea şi Mântuitorul meu"* (Psalm 26, 1).

Separată de sfințenie, opusă Evangheliei, cultura devine o tragică sforțare zadarnică.

Lucrul maxim pe care poate să-l realizeze pentru om o cultură superficială, este acela de a-l schimba într-o fiară cu chip de om, instruită, dar sălbatică.

În vreme ce din adâncul sufletului poporului nostru ortodox se ridică glasul: fără sfințenie nu există cultură şi educație; fără sfinți nu există pedagogi şi învățători. Nu este aceasta Evanghelia? Nu este aceasta Ortodoxia? Şi dacă nu sunt acestea, atunci la ce mai avem nevoie de ele?

Sfințenia este starea normală a sufletului nostru după chipul lui Dumnezeu; de aceea, sfințenia noastră e voită de Dumnezeu: *„Căci aceasta este voința lui Dumnezeu: sfințirea noastră"* (I Tesaloniceni 4, 3).

Întreaga Evanghelie se rezumă într-o singură poruncă a lui Dumnezeu către noi toți: „Fiți sfinți, cum sfânt sunt şi Eu" (I Petru 1, 16). În negrăita Sa condescendență, Dumnezeul iubirii îi face pe oameni egali cu El: pentru Dumnezeu şi pentru oameni sunt valabile aceeaşi Evanghelie, acelaşi har, acelaşi adevăr, aceeaşi dreptate, aceeaşi viață, aceeaşi bunătate: *„Căci Cel ce sfințeşte şi cei ce se sfințesc dintr-unul sunt toți"* (Evrei 2, 11). De aceea, calea creştinilor este *„calea sfinților"(Evrei* 8, 8).

Mântuirea constă în sfințirea omului prin Duhul Sfânt. Scopul vieții omului pe pământ este dobândirea Duhului Sfânt, după cum mărturiseşte şi învață insuflat de Dumnezeu, Sfântul Serafim de Sarov. Pentru aceasta Duhul Sfânt se numeşte Duhul sfințeniei, Duhul sfințirii (Romani 1, 4).

Împărăția morții se întinde cât şi omul; aceasta este soarta lui tragică în lume. Veți fi observat că în univers nimic nu este muritor decât numai omul şi cele din jurul lui. Umanismul! Un joc pueril şi zadarnic în angrenajul morii asurzitoare a morții.

Prin păcat şi prin moarte omul a transformat lumea aceasta într-o înfricoşătoare monstruozitate.

Lumea este cufundată în întunericul păcatului. Şi în acest întuneric înfricoşător numai minunatul nostru Domn a putut să spună despre Sine: *„Eu sunt Lumina lumii; cel ce urmează Mie nu va umbla întru întuneric şi va avea Lumina Vieții"* (Ioan 8, 12). Fără minunatul Domn Iisus, lumea este un întuneric mişunând de fantome. Atunci când îi priviți cu ochiul lui Hristos, oamenii fără Hristos nu vi se par nişte înfricoşătoare fantome? Şi lucrurile nu vi se par ca nişte umbre fantastice, din care iese la iveală fiara cea oarbă a morții? Dacă aveți curajul să priviți spaima în față, veți simți acest lucru şi atunci nu vă rămâne altceva decât jalea de doliul pentru Hristos. Pentru că umblând fără de Hristos, în acest teatru al umbrelor care este lumea, omul *„nu ştie încotro merge"* (Ioan 12, 35).

Prin bunăvoința Proniei Dumnezeieşti trăim răstigniți la întretăierea geografică şi religioasă a Răsăritului şi Apusului şi, de aceea poate ne găsim adesea într-un impas chinuitor. Ați observat cât de mult sufletului nostru ortodox nu-i corespunde cultura raționalist-scolastică a Europei romano-catolice şi protestante? Lucrul acesta se oglindeşte în chip lămurit în rătăcirea ideologică şi etică a celei mai mari părți a intelectualilor noştri. Aceştia s-au înstrăinat de poporul nostru ortodox, de trupul Bisericii Ortodoxe şi de aceea şi-au pierdut sensibilitatea şi orientarea ortodoxă în problemele fundamentale ale vieții şi ale morții. Cultura după modelul „iluminismului" nu poate fi o cultură pentru noi. Sensibilitatea şi conştiința ortodoxă acceptă şi recunoaşte numai pe sfinți ca pedagogi şi învățători şi numai sfințenia ca luminare şi adevărată cultură.

Omul care caută sincer sensul şi lumina vieții găseşte întotdeauna o bucurie duhovnicească inexprimabilă, ca şi imbolduri spirituale şi orizonturi cât se poate de largi în tainica şi sfânta Biserică Ortodoxă.

(1937)

Infailibilitatea papală – cea mai mare erezie a tuturor timpurilor

Sunt trei căderi principale în istoria neamului omenesc: cea a lui Adam, cea a lui Iuda şi cea a papei. (...)

Toate umanismele europene, de la cel primitiv, până la cel mai subtil, de la fetişism până la papism, se bazează pe credinţa în om, aşa cum este el în starea lui psihofizică empirică şi în istoricitatea lui dată. Într-adevăr, întreaga substanţă a oricărui umanism este omul - homo. Rezumat la esenţa lui, orice umanism nu este altceva decât hominism. Omul este valoarea cea mai înaltă, valoarea totală; omul este criteriul cel mai înalt, criteriul total: omul este măsura tuturor lucrurilor Acesta este *in nuce* orice umanism, orice hominism; de aceea în ultimă analiză toate umanismele, toate hominismele sunt de origine idolatră, politeistă. Toate umanismele europene, de la cele dinainte de Renaştere, la cele ale Renaşterii şi aşa mai departe - cele protestante, filozofice, religioase, ştiinţifice, civilizatorice şi politice - au urmărit şi urmăresc neîncetat, cu buna ştiinţă sau în neştiinţă, un singur lucru: acela de a opune credinţei în Dumnezeul-Om credinţa în om, de a opune Evangheliei Dumnezeului-Om evanghelia după om, filozofiei după Dumnezeul-Om filozofia după om, culturii după Dumnezeul-Om cultura după om; într-un cuvânt, de a opune vieţii după Dumnezeul-Om viaţa după om. Şi aceste lucruri s-au întâmplat timp de veacuri, până când, în secolul trecut, la 1870, la Conciliul Vatican I, toate acestea s-au recapitulat în dogma infailibilităţii papale. De atunci această dogmă a devenit dogma generală a papismului. De aceea, în zilele noastre, a Conciliului Vatican II, dogma aceasta a fost discutată în mod strălucitor şi abil, susţinându-se intangibilitatea şi neschimbabilitatea ei. Dogma aceasta are o semnificaţie istorică mondială pentru întreg destinul Europei, mai ales pentru timpurile apocaliptice în care aceasta a intrat deja. Prin dogma aceasta şi-au dobândit idealul şi idolul toate umanismele europene; omul a fost declarat divinitate supremă, divinitate universală. Panteonul umanist european şi-a dobândit în fine Jupiterul său. (...)

Sinceritatea este limba Adevărului; dogma despre infailibilitatea papală din veacul al XIX-lea nu este altceva decât renaşterea idolatriei şi a politeismului. Renaşterea axiologiei şi criteriologiei idolatre. Horribile dictu, dar trebuie spus şi aceasta: prin dogma privitoare la infailibilitatea papală a fost erijat ca dogmă umanismul idolatru şi în primul rând cel elin antic. S-a promovat ca dogmă valoarea universală şi criteriul universal al culturii eline, al civilizaţiei, al poeziei, filozofiei, artei, politicii, ştiinţei eline: „Omul este măsura tuturor lucrurilor” (Protagoras). Ce sunt toate acestea? Ridicarea la rang de dogmă a idolatriei, în acest fel a ajuns să devină dogmă suficienţa omului european, pe care au cultivat-o timp de veacuri cu nostalgie umanismele europene.

Infailibilitatea este o calitate divino-umană naturală şi o funcţie divino-umană naturală a Bisericii, ca Trup divino-uman al lui Hristos, al cărui Cap veşnic este Adevărul-Atoateadevărul: cel de-al doilea Ipostas al Preasfintei Treimi, Dumnezeul-Om, Domnul Iisus Hristos. În realitate prin dogma despre infailibilitatea papei, papa a fost declarat Biserică, şi papa-om a luat locul Dumnezeului-Om. Acesta este triumful final al umanismului, dar în acelaşi timp şi moartea a doua (Apocalipsa 20, 14; 21, 8) a papismului, iar prin intermediul lui şi împreună cu el, şi a oricărui umanism. Însă, după Adevărata Biserică a lui Hristos, care, de la arătarea Dumnezeului-Om Hristos, există în lumea noastră pământească ca trup divino-uman, dogma despre infailibilitatea papală este nu numai o erezie oarecare, ci o pan-erezie. Pentru că nici o erezie nu s-a ridicat atât de radical şi atât de complet împotriva Dumnezeului-Om Hristos şi a Bisericii Lui, cum a făcut-o papismul prin dogma despre infailibilitatea papei-om. Nu există nici o îndoială: dogma aceasta este erezia ereziilor, o revoltă fără precedent împotriva Dumnezeului-Om Hristos.

De la arianismul lui Arie la arianismul european modern

Taina răului nu e mai mică decât taina binelui. Cea dintâi este adesea mai atrăgătoare decât cea de-a doua.

Taina răului este deosebit de atrăgătoare; ea încântă pe om până la îndrăgostire şi, în marea şi îngrozitoarea lui dragoste, omul se aduce cu entuziasm acesteia ca jertfă de ardere de tot. Taina binelui însă este smerită şi blândă, defăimată şi luată în derâdere pe pământ; pentru aceasta sunt mai puţini cei îndrăgostiţi de taina binelui şi mult mai mulţi îndrăgostiţi de taina răului. Taina binelui ar fi fost condusă demult la groapă, dacă Hristos nu ar fi înviat din mormânt şi nu ar fi arătat în Persoana Lui înviată tot farmecul ei minunat şi frumuseţea ei atrăgătoare.

Toată lupta lui Satan împotriva lui Hristos nu are decât un singur scop: acela de a dezîntrupa pe Dumnezeul-Om, de a alunga pe Dumnezeu din trupul omenesc, din materie, pentru a le stăpâni el întru totul.

De a arăta că Hristos nu este Dumnezeu, ci un om simplu şi neputincios, îndepărtând în felul acesta pe oameni de la credinţa în Hristos, Singurul în stare să-l învingă pe dumnezeul răului. Strategia lui Satan se dezvoltă în chip genial; el luptă împotriva lui Hristos, împotriva sfântului Său Trup - Biserica - din toate părţile ei. Satan luptă împotriva lui Hristos prin intermediul multor oameni şi foarte diferiţi: prin Irod şi prin Nero, dar, mai îngrozitor decât prin Nero, prin Arie. Nero lupta împotriva Bisericii din afară, în timp ce Arie lupta dinăuntru; Nero a ucis pe ucenicii lui Hristos, în timp ce Arie a vrut să ucidă pe Hristos însuşi.

Ideea de bază a lui Arie este aceea că Hristos nu este Dumnezeu, în opera lui „Thaleia” el spune textual: „Logosul nu este Dumnezeu adevărat.”

Ce este în realitate arianismul? De unde se trage? - în ce priveşte latura lui metafizică, el îşi are rădăcinile în satanism, iar în ce priveşte latura lui psihologică, în raţionalism. Arianismul este o încercare de a impune metodele şi mijloacele filozofiei după om, ca metode şi mijloace de cunoaştere a lui Hristos şi de cunoaştere a lui Dumnezeu, de a pune mintea omenească cea păcătoasă ca măsură a lucrării divino-umane a lui Hristos în har; de a face ca legile raţionaliste (categoriile) lui Aristotel să înlocuiască legile creştine ale Duhului Sfânt. Teologul Newman are dreptate atunci când zice: „Aristotel era episcopul arienilor”.

Deoarece Arie a voit să dez-dumnezeiască pe Dumnezeul-om, Sfântul Atanasie, această gură de-Dumnezeu-insuflată de la Sinodul I Ecumenic, limba cea de foc a Duhului Sfânt, a arătat şi a dovedit că Arie este un copil al diavolului şi al iadului. Eroarea fundamentală a arienilor este, după Sfântul Atanasie, aceea că tâlcuiesc Sfânta Scriptură „după mintea lor proprie”, din care motiv nici nu o înţeleg, deoarece, ca să înţeleagă cineva cele ale lui Hristos trebuie să aibă „mintea lui Hristos” (I Corinteni 2, 9-16).

Orice erezie este de la diavolul. Dacă în celelalte erezii a existat ceva diabolic, erezia lui Arie este toată de la diavol şi toată în diavolul: „O, erezie ciudată, care te îmbraci toată cu diavolul în nelegiuire şi faptă! Erezia cea cu multe capete (a arienilor) care a căzut în politeism şi în nebunie nemăsurată”. Tăgăduind pe Dumnezeu - Logosul, arienii devin ei înşişi „necuvântători” (animale iraţionale). Ei sunt părtaşi la nelegiuirea diavolului, pentru că diavolul este părintele lor. Arie săvârşeşte lucrarea lui antihrist pentru aceasta este „înainte-mergătorul lui antihrist”. Sfântul Atanasie accentuează că arienii „se numără pe ei la un loc cu elinii (păgânii)”, pentru că „adoră creatura în locul Creatorului” învăţând că Hristos este o făptură (creatură). Numai cuvântul „de-o fiinţă” constituie o asigurare împotriva arienilor.

Arianismul a vrut să înţeleagă pe Dumnezeu în Hristos, să-l dovedească în chip raţional şi, de aceea, s-a poticnit şi a căzut în erezie. Este vorba de o problemă gnoseologică: pot fi silogismele logice mijloace pentru adevărata cunoaştere a lui Hristos? - Nu, răspunde Duhul Sfânt prin Sfinţii Părinţi ai Sinodului I Ecumenic. Faptul de a pătrunde cu mintea în dogma centrală a credinţei înseamnă deja o cădere şi o poticneală, care are drept consecinţă erezia. Cum e cu putinţă să fie cuprins Cel necuprins în coaja unei nuci, adică în mintea

omeneasca? Nu este suficient să invoce cineva Sfânta Scriptură, pentru că şi diavolul o invocă; şi, cu cât se găseşte într-o nevoie mai mare, cu atât o invocă mai mult (aşa cum s-a întâmplat când a ispitit pe Domnul în pustie - Matei 4, 6)

Arianismul este un păgânism reînviat, pentru că micşorează pe Dumnezeul - Om Hristos, reducându-L la rangul unui semi-zeu.

Cum ar putea omul, cu mintea lui tridimensională, să măsoare pe Hristos Care este infinit din toate punctele de vedere? Prin credință cunoaştem, pentru că prin credință umblăm, prin credință trăim (II Corinteni 24, 5-7). Este infinit adevărat cuvântul Sfântului Atanasie că, pentru înțelegerea Sfintelor Scripturi şi pentru adevărata cunoaştere a lui Hristos „este nevoie de o viață frumoasă şi de un suflet curat, precum şi de virtutea cea după Hristos, de un cuget curat şi de imitarea vieții sfinților.” Tăgăduirea Dumnezeirii lui Hristos şi lipsa de respect față de ființa lui dumnezeiască, Sfântul Atanasie le consideră ca pe nişte blasfemii împotriva Duhului Sfânt.

Arianismul nu a fost înmormântat încă; astăzi el este mai la modă şi mai răspândit decât oricând. E răspândit ca un adevărat suflet în trupul Europei contemporane. Dacă priviți la cultura Europei, în adâncul ei veți găsi ascuns arianismul: toate se rezumă aici la om şi numai la om, şi chiar Dumnezeul-om Hristos a fost redus la cadrele unui om. Cu plămada arianismului s-a plămădit şi filozofia Europei, ştiința ei şi civilizația ei şi, în parte, şi religia ei. Pretutindeni şi în chip sistematic Hristos este pogorât la starea de simplu om. Opera lui Arie se săvârşeşte în mod continuu. „Religia în limitele rațiunii pure” a lui Kant nu este altceva decât noua ediție a arianismului. Protestantismul l-a depăşit în arianism chiar şi pe Arie. Iar papismul cu etica lui este în mare măsură arian. Cine nu cunoaşte abominabilul arianism al intelectualilor noştri?

De unde atâta arianism astăzi? De acolo că omul a devenit astăzi măsura tuturor lucrurilor, măsura tuturor ființelor şi lucrurilor văzute şi nevăzute. Măsurând după sine însuşi toate, omul european respinge tot ceea ce este mai larg decât omul, mai mare decât omul, mai infinit decât omul.

Măsura lui strâmtă îngustează pe Dumnezeul-Om reducându-l la om. Colivia păcatului reduce puterile de zbor ale minții celei mândre şi aceasta nu mai vede şi nu mai cunoaşte nici o realitate mai mare decât ea însăşi. Sinodul I Ecumenic a hotărât o dată pentru totdeauna rolul minții în explicarea Persoanei Dumnezeului-Om Hristos, rolul ei este acela al supunerii, în creştinism, credința conduce, iar mintea este condusă; cunoaşterea este roadă a credinței care lucrează prin iubire şi e activă în speranță.

Relativismul european contemporan e o moştenire a arianismului. Relativismul metafizic a dat naştere şi relativismului moral. Cu toate că arianismul se schimbă în exterior ca un cameleon, în esență el rămâne mereu acelaşi. Dar nici Biserica Ortodoxă nu-şi schimbă credința ei, nici mijloacele de luptă împotriva arianismului. Aşa cum a învins vechiul arianism, tot aşa ea învinge orice arianism, chiar şi arianismul european contemporan. Le învinge cu credința ei sobornicească, apostolească şi sfântă, cu panoplia Sfinților Părinți cea dată de Dumnezeu: sobornicitatea.

Din cartea „Omul şi Dumnezeul-Om”, 1925

Încotro duce cultura umanistă?

Care este scopul culturii ortodoxe? A introduce şi a înfăptui în om şi în lumea înconjurătoare cât mai mult din cele dumnezeieşti, a-L transpune pe Dumnezeu în om şi lume. Iată de ce cultura ortodoxă constituie o continuă slujire a lui Iisus Hristos, o continuă liturghisire; omul îi slujeşte lui Dumnezeu prin toată făptura; el inserează în jurul său cele dumnezeieşti prin fiecare lucrare a sa, prin tot ce creează; trezeşte tot ce poate fi dumnezeiesc în natura înconjurătoare, pentru ca întreaga fire sub ocârmuirea omului să-i slujească lui Dumnezeu, şi în acest fel toată făptura participă la liturghisirea de obşte, pentru că omului,

care-L slujeşte pe Dumnezeu, îi slujeşte natura.

Scopul culturii divino-umane este de a preface nu numai omul şi omenirea, ci şi întreaga natură.

Cultura divino-umană îl preschimbă pe om din interior, şi prin aceasta îşi manifestă influența şi asupra stării exterioare; preschimbând sufletul se preschimbă şi trupul, prin mijlocirea sufletului. Pentru această cultură trupul este templu al sufletului, care trăieşte, se mişcă şi ființează prin suflet. Scoateți sufletul din trup şi ce va rămâne, dacă nu un cadavru în descompunere? Omul îndumnezeit transformă înainte de toate sufletul, după aceea şi trupul. Sufletul preschimbat primeneşte trupul, modifică materia.

Scopul culturii divino-umane este acela de a preface nu numai omul şi omenirea, ci prin intermediul acestora şi întreaga natură. Dar cum să ne atingem scopul? Doar prin mijloace divino-umane: prin virtuțile evanghelice, credința şi dragostea, nădejdea şi rugăciunea, postul şi smerenia, blândețea şi compasiunea, iubirea față de Dumnezeu şi aproapele. Prin aceste virtuți se zideşte cultura ortodoxă divino-umană. Agonisind aceste virtuți, omul îşi schimbă sufletul său schilodit, îl face frumos; din mohorât devine luminat, din păcătos devine sfânt, din întunecat la chip devine asemănător lui Dumnezeu. Iar trupul şi-l schimbă în templu în care îşi adăposteşte sufletul său, asemănător lui Dumnezeu.

În procesul de agonisire a virtuților evanghelice omul capătă putere asupra firii sale şi asupra naturii din preajma sa. Izgonind păcatul din sine şi din lumea înconjurătoare, omul izgoneşte şi forța pustiitoare, devastatoare, sălbatică; transformând radical şinele său şi lumea, domesticeşte natura, şi în sine însuşi, şi în jurul său. Cel mai bun exemplu în această privință ni-l oferă sfinții: sfințindu-se, înnoindu-se prin strădanii eroice de a dobândi virtuțile evanghelice, ei sfințesc, purifică şi natura dimprejurul lor. Au viețuit atâția sfinți cărora le slujeau fiarele sălbatice şi care doar prin prezența lor îmblânzeau lei, urşi şi lupi. Comportamentul lor față de natura înconjurătoare era unul de rugăciune, blând, duios, milos, primitor, şi nu aspru, potrivnic sau sălbatic.

Cultura ortodoxă se zideşte nu printr-o insistență mecanică, silnică, din afară, ci printr-o însuşire individuală, benevolă, lăuntrică a Domnului Iisus Hristos; printr-o permanentă exersare a virtuților creştineşti se zideşte împărăția lui Dumnezeu pe pământ, deoarece împărăția lui Dumnezeu nu vine pe căi văzute, ci pe căi lăuntrice, duhovniceşti, nevăzute şi tainice. Mântuitorul spune: „împărăția lui Dumnezeu nu va veni în chip văzut. Şi nici nu vor zice: Iat-o aici sau acolo. Căci împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru” (Luca 17, 20-21). Aceasta sălăşluieşte înăuntrul sufletului zidit de Dumnezeu şi asemănător lui Dumnezeu, sfințită de Duhul Sfânt, fiindcă „împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfânt” (Rom. 14, 17). Deci, în Duhul Sfânt şi nu în duhul omenesc. Ea se poate afla în duhul omenesc în măsura în care omul se va umple de Duhul Sfânt cu ajutorul virtuților evanghelice. Iată de ce prima şi cea mai mare dintre poruncile culturii ortodoxe este următoarea: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, iar toate celelalte se vor adăuga vouă” (Matei 6, 33), adică se vor adăuga vouă toate cele trebuincioase menținerii vieții trupului: hrana, îmbrăcămintea, locuința *(Matei* 6, 25-32). Toate acestea nu sunt decât un adaos al împărăției lui Dumnezeu. Cultura apuseană însă caută, înainte de toate, anume acest adaos. În aceasta constă păgânătatea ei, fiindcă, după cuvintele Mântuitorului, păgânii caută în primul rând acest adaos. Aici stă toată tragedia ei, deoarece şi-a secătuit sufletul prin grija excesivă pentru obiecte. Domnul însă, Carele nu greşeşte, a spus odată pentru totdeauna: „Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca... Că după toate acestea se străduiesc neamurile păgâneşti; ştie doar Tatăl vostru Ceresc că aveți nevoie de ele. Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă” (Matei 6, 25; 32-33; Luca 12, 22-31).

Volumul necesităților pe care omul modern le izvodeşte cu patimă este uriaş. Pentru satisfacerea acestor necesități absurde, fără rost, oamenii au prefăcut minunata, dumnezeiasca noastră planetă într-un abator. Însă Iubitorul de oameni Dumnezeu demult ne-a descoperit că „un lucru este de trebuință” fiecărui om şi întregii omeniri, şi care anume? Dumnezeu-Omul

Iisus Hristos şi tot ce aduce El cu Sine: dumnezeiescul adevăr, dumnezeiasca bunătate, dumnezeiasca sfințenie, dumnezeiasca nemurire şi veşnicie, toate celelalte desăvârşiri dumnezeieşti. Îată care lucru este de trebuință omului şi omenirii, iar toate celelalte cerințe omeneşti, în comparație, par atât de neînsemnate încât devin aproape de prisos (Luca 10, 42).

Omul poate să-şi prelungească viața lui în viata cea veşnică doar prin unitatea organică şi duhovnicească cu Dumnezeu-Omul Hristos.

Atunci când omul gândeşte serios, evangheliceşte, asupra tainei vieții sale şi a celei înconjurătoare, în cele din urmă ajunge la concluzia că cea mai urgentă necesitate este a renunța la orice necesitate şi a merge cu hotărâre după Domnul Iisus Hristos şi de a se uni cu El prin săvârşirea de fapte evanghelice. Dacă nu face acest lucru, omul rămâne duhovniceşte sterp, lipsit de sens, lipsit de viață; sufletul său se scorojeşte, se macină, se distruge şi încetul cu încetul piere, până când, în sfârşit, dispare definitiv, fără urmă. Dumnezeiasca gură a lui Hristos a rostit: „Rămâneți în Mine şi Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în vită, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine şi Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic. Dacă cineva nu rămâne în Mine se aruncă afară ca mlădița şi se usucă; şi se adună şi se aruncă în foc şi arde" (Ioan 15, 4-6).

Doar prin unitatea organică şi duhovnicească cu Dumnezeu-Omul Hristos poate omul să-şi prelungească viața lui şi viața cea veşnică şi ființa lui în ființa cea veşnică. Omul culturii divino-umane nu este niciodată singur: când gândeşte, prin Hristos gândeşte, când lucrează, cu Hristos lucrează, când simte, prin Hristos simte. Într-un cuvânt, el neîncetat viețuieşte în Hristos Dumnezeu, pentru că ce este omul fără Dumnezeu? La început jumătate de om, iar la sfârşit neom. Doar în Dumnezeu-Omul poate să-şi afle omul plinătatea şi desăvârşirea ființei sale, Arhetipul său, infinitatea şi veşnicia sa, absoluta sa valoare. Domnul Iisus Hristos singurul dintre oameni şi dintre toate ființele, a proclamat sufletul omenesc drept cel mai prețios lucru al tuturor lumilor de sus şi de jos. „Deci nu vă temeți de ei, căci nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală şi nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut" (Matei 10, 26).

Toți aştrii şi toate planetele nu valorează atât cât un suflet. Dacă omul îşi va cheltui sufletul lui în păcate şi vicii, nu-l va putea răscumpăra chiar dacă ar deveni stăpânul tuturor constelațiilor. Deci omului nu-i rămâne decât o scăpare: Dumnezeu-Omul, singurul Care dăruieşte nemurire sufletului omenesc. Dar, cum prin obiecte sufletul nu se izbăveşte de moarte, ci se robeşte, doar Dumnezeu-Omul poate să-l izbăvească pe om de tirania lucrurilor. Asupra omului hristic lucrurile nu mai au nici o putere, în schimb el are putere asupra lor. El stabileşte adevărata valoare a tuturor lucrurilor, întrucât le evaluează aşa cum a făcut-o Hristos. Şi fiindcă potrivit Evangheliei lui Hristos sufletul omenesc are o valoare infinit mai mare decât toate făpturile şi toate lucrurile din lume, cultura ortodoxă alcătuieşte mai întâi de toate cultura sufletului.

Omul este mare numai prin Dumnezeu - iată deviza culturii divino-umane. Omul fără Dumnezeu nu este decât şaptezeci de kilograme de lut însângerat, un coşciug înainte de coşciug. Omul european a condamnat la moarte şi pe Dumnezeu şi sufletul, însă prin aceasta nu cumva s-a condamnat pe sine însuşi la moarte, după care nu există înviere? Adânciți-vă nepărtinitor în miezul filosofiei europene, a ştiinței, politicii, culturii, civilizației europene, şi veți vedea cum acestea L-au asasinat pe Dumnezeu şi nemurirea sufletului în omul european. Iar dacă vom medita serios la tragedia istoriei umane, se poate observa că asasinarea lui Dumnezeu sfârşeşte totdeauna prin sinucidere. Amintiți-vă de Iuda, care la început l-a ucis pe Dumnezeu, iar după aceea s-a autodistrus, şi aceasta pare a fi o lege inevitabilă în istoria planetei noastre.

Edificiul culturii europene, ridicat fără Hristos, se va dărâma, şi se va dărâma foarte repede - prevestea cu perspicacitate Dostoievski cu un secol în urmă. Sub ochii noştri se împlinesc acum prezicerile proorocilor slavi. Au trecut zece secole de când se zideşte turnul Babel european, şi iată tabloul tragic ce ni se înfățişează: s-a ridicat un uriaş - zero! Un vălmăşag total a cuprins lumea: nu se mai înțelege om cu om, suflet cu suflet, popor cu popor.

Omul se răzvrăteşte contra omului, împărăția contra împărăției, şi chiar un continent asupra altui continent.

Omul european a atins ultimul pisc, amețitor şi definitiv, în vârful turnului său babilonic îl aşează pe supraom, intenționând să încununeze edificiul cu el. Supraomul însă îşi pierdu mințile chiar în apropierea vârfului şi căzu din turn, iar în urma lui turnul începu să se clatine şi să se mineze prin războaie şi revoluții *Homo europaeicus* trebuia să devină sinucigaş. „Wille zur Macht" (dorința puterii) s-a prefăcut în „Wille zur Nacht" (dorința nopții, a întunericului). Noaptea, o noapte grea, s-a lăsat asupra Europei. Se prăbuşesc idolii Europei şi nu departe este ziua când nu va mai rămâne piatra pe piatră din cultura europeană, ziditoare de cetăți şi distrugătoare de suflete, divinizând creaturile şi respingându-L pe Creator...

Gânditorul rus Hertzen, îndrăgostit de Europa, a locuit multă vreme acolo, dar spre sfârşitul vieții, cu un secol în urmă, scria: „îndeajuns am cercetat organismul cariat al Europei; în toate straturile, pretutindeni am văzut semnele morții... Europa se apropie de o catastrofă groaznică... Revoluțiile politice se prăbuşesc sub greutatea neputințelor sale; ele au făurit proiecte grandioase, însă nu şi-au îndeplinit sarcina, au distrus credința, Însă n-au asigurat libertatea; au aprins în inimi dorințe, cărora nu le-a fost dat să se împlinească... Eu primul mă înfior şi mă cutremur în fața întunericului ce se lasă...

Adio, lume muribundă! Adio. Europa!

Cerul e deşert, nu mai există acolo Dumnezeu; pământul e deşert, nu mai găsim suflet nemuritor pe pământ. Cultura europeană şi-a transformat robii în cadavre, devenind un gigantic cimitir. „Vreau să plec în Europa, spunea Dostoievski, dar ştiu că mă voi duce într-un cimitir".

Până-n primul război mondial pieirea Europei era presimțită doar de câțiva melancolici clarvăzători slavi. După război au observat şi au presimțit pieirea şi unii dintre europeni. Cel mai cutezător şi onest dintre aceştia a fost, fără îndoială, Schengler, cel care a zguduit lumea prin cartea sa *„Untergang des Abendlandes"*.

În această carte el demonstrează prin toate mijloacele puse la dispoziție de ştiința, filosofia, politica, tehnica, arta şi religia Europei că Occidentul piere. De la primul război mondial încoace, Europa se află în agonie. Cultura occidentală sau faustică, care, după Schengler, a început în secolul al X-lea, actualmente piere şi se descompune, ca să dispară de tot la sfârşitul sec. XX (în zilele noastre, se pare că acest proces s-a accelerat). După cultura europeană, cugeta Schengler, vine timpul culturii lui Dostoievski, culturii Ortodoxiei.

Cu fiece nouă descoperire culturală omul european devine tot mai rigid, pierind treptat Iubirea de sine a civilizației europene - iată mormântul din care nu doreşte şi de aceea nu poate să învie; iubirea pentru intelectul său - iată patima fatală ce pustieşte omenirea europeană. Unica scăpare este Hristos, ne spune Gogol. Dar lumea în care „sunt presărate milioane de obiecte sclipitoare, dispersând gândurile omului în toate direcțiile, nu are putere să se întâlnească nemijlocit cu Hristos"

Tipul omului european a capitulat în fața problemei celei mai de seamă a vieții. Dumnezeu-Omul le-a rezolvat pe toate fără excepție. Omul european a rezolvat problema vieții prin nihilism; Dumnezeu-Omul prin viața veşnică. Pentru omul european, de factură darwinistă şi faustică, ținta principală în viață este autoconservarea, pentru omul hristic - jertfirea de sine.

Primul declară: jertfeşte-i pe ceilalți pentru tine!, al doilea - jertfeşte-te singur pentru alții! Omul european n-a reuşit să rezolve nefericita temă a morții; Dumnezeu-Omul a rezolvat-o prin înviere.

Fără îndoială, principiile culturii şi civilizației europene sunt în esență potrivnice lui Dumnezeu. Tipul de om european s-a format timp îndelungat până când l-a înlocuit pe Dumnezeu-Omul Hristos prin filosofia sa şi prin ştiință, politică şi tehnologie, religie şi etică. Europa l-a folosit pe Hristos doar ca o punte între barbaria incultă şi barbaria culturală - adică între barbaria neiscusită şi barbaria iscusită (Episcopul Nicolae Velimirovici).

Concluziile mele asupra culturii europene par catastrofale. Să nu vă mire însă acest lucru, deoarece este vorba despre cea mai catastrofală perioadă a istoriei umane, despre apocalipsa Europei, cu trupul şi duhul sfâşiate de orori, în Europa, după cum vedem, se află stocate conflicte şi contradicţii vulcanice, care, în cazul când nu vor fi înlăturate, pot declanşa colapsul total al culturii europene.

„Biserica Ortodoxă şi ecumenismul", Moscova, 1997

Sinod Ecumenic... sau adunarea necredincioşilor

Referitor la convocarea aşa-zisului Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe arhimandritul Iustin (Popovici), duhovnicul mănăstirii Celie-Valievo (Serbia), a trimis următoarea scrisoare Sinodului Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Sârbe. În prezent, la cele mai înalte foruri reprezentanţii aşa-numitei Ortodoxii oficiale fac iarăşi declaraţii asupra necesităţii convocării unui nou Sinod Ecumenic, anunţând şi termenii convocării acestuia, în legătură cu aceasta scrisoarea reprodusă mai jos devine iarăşi actuală.

La Chambesy, lângă Geneva, recent a avut loc „întâia conferinţă presinodală" (21 - 28 noiembrie 1976).

Luând cunoştinţă de protocoalele şi hotărârile acestei conferinţe, publicate de Secretariatul însărcinat cu pregătirea sfântului şi Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe la Geneva, am resimţit o necesitate evanghelică imperioasă, izvorâtă din conştiinţa mea de mădular al Sfintei Biserici Ortodoxe Soborniceşti, deşi nu sunt decât un umil slujitor al ei. Iată de ce mă adresez cu următoarea petiţie către sfântul Sinod Arhieresc al Bisericii Sârbe, pentru a înfăţişa dezolantele mele opinii, amarele mele constatări, cât şi neliniştea privitoare la pregătirea viitorului Sinod. Rog pe Sanctitatea Voastră şi Preasfinţiţii Arhierei să mă asculte cu toată râvna evanghelică şi să cerceteze acest strigăt al unei conştiinţe pravoslavnice, care, slavă Domnului, în zilele noastre nu e singurul şi nici răzleţ în lumea ortodoxă, atunci când vine vorba de Sinod.

1. Din protocoalele şi hotărârile aşa-numitei *„Prime conferinţe ortodoxe presinodale"*, întrunită nu se ştie de ce la Geneva, unde cu greu pot fi adunate câteva sute de credincioşi ortodocşi, se observă că aceasta a pregătit şi a stabilit deja noul catalog tematic al viitorului „Mare Sinod" al Bisericii Ortodoxe. Această conferinţă n-a fost una din aşa-numitele Conferinţe pan-ortodoxe, ca cea din Rodos şi cele ce au urmat; n-a fost nici sinodul premergător, despre care s-a tot discutat până în prezent, ci întâia conferinţă presinodală, care a inaugurat faza pregătirii nemijlocite a convocării Sinodului ecumenic. De altfel, conferinţa nu şi-a început lucrările, reieşind din catalogul tematic din Rodos, 1961 şi prelucrat până în 1971, ci l-a revizuit pe acesta, înaintând noul său catalog tematic pentru Sinod. După cum se vede însă, acest catalog nu a fost definitivat, şi urmează a fi modificat şi completat mai departe.

Conferinţa deasemeni a reexaminat metodologia elaborării catalogului adoptată până acum, cât şi a definitivării tematicii pentru Sinod, prescurtând întregul „proces" din cauza celor ce se grăbesc să convoace Sinodul cât mai repede. Deoarece, conform declaraţiei mitropolitului Meliton, preşedintele acestei conferinţe, Patriarhia Constantinopolului şi mulţi alţii „se grăbesc să convoace" şi să conducă viitorul Sinod. Pe lângă aceasta, după spusele lui Meliton: „Sinodul va fi de «scurtă durată» şi se va ocupa de «un număr limitat de întrebări»"; „Sinodul trebuie să studieze chestiunile arzătoare ce împiedică un şir de structuri ale Bisericilor locale să funcţioneze ca o singură Biserică Ortodoxă..." (*„Protocoale..."*; pag. 55). Toată această febrilă activitate ne obligă să ne punem întrebarea: ce vor să însemne aceste proiecte? De ce atâta grabă şi, în sfârşit, unde-o să ajungem?

2. Chestiunea pregătirii şi convocării unui nou Sinod ecumenic al Bisericii Ortodoxe nu este de dată recentă, nefiind nici ultima încercare de acest gen în secolul nostru de istorie bisericească. Ea fusese propusă pe când trăia încă nefericitul patriarh al Constantinopolului Meletie (Metaxakis), cunoscutul modernist şi reformator[2], cel care a provocat schisma în Ortodoxie, la aşa-zisul *Congres pan-ortodox de la Constantinopol*, în 1923. (Pe atunci s-a propus ca Sinodul să se întrunească în oraşul Niş, în 1925; însă, pentru că Niş „nu se află pe teritoriul Patriarhiei Ecumenice", Sinodul n-a mai avut loc. În genere, după cum se vede, Constantinopolul şi-a însuşit monopolul a tot ceea ce poartă numele de „pan-ortodox": „congrese", „conferinţe", „presinoade" şi „soboare"). Mai târziu, în 1930, la mănăstirea Vatopedu s-a reunit aşa-zisa „Comisie pregătitoare a Bisericilor Ortodoxe". Aceasta a statornicit „catalogul tematic al viitorului presinod ortodox", care ar duce în viitor la întrunirea Sinodului ecumenic.

După cel de-al II-lea război mondial a venit rândul patriarhului Athenagoras[3] al Constantinopolului cu ale sale consfătuiri ortodoxe de la Rodos (din nou exclusiv pe teritoriul Patriarhiei Constantinopolului).

Prima dintre ele, în 1961, a reînnoit pregătirea „Sinodului pan-ortodox" prin întrunirea premergătoare a „Presinodului" şi confirmarea „catalogului tematic" pregătit anterior de Patriarhul Constantinopolului: opt mari capitole, peste 40 de teme principale şi încă de două ori pe-atâtea paragrafe şi subparagrafe. Acest catalog a fost pregătit în prealabil de comisia teologilor de la Constantinopol şi aprobat de Sinodul de la Constantinopol, după cum reiese din protocolul 1 al întrunirii de la Rodos, publicat de Patriarhia Ecumenică în limba greacă, în 1967.

După cea de-a 2-a şi a 3-a Conferinţă de la Rodos (1963 şi 1964), în 1966 a avut loc Conferinţa de la Belgrad. Iniţial intitulată „a 4-a conferinţă pan-ortodoxă" (despre aceasta ne relatează prof. Karmiris în vol. 2 de „însemnări simbolice şi dogmatice"), apoi redusă de către Patriarhia Constantinopolului la treapta de Comisie inter-ortodoxă, în timp ce următoarea conferinţă reunită pe „teritoriul Constantinopolului (la Centrul ortodox al Patriarhiei Ecumenice de la Chambesy-Geneva), în 1968, a fost proclamată ca „cea de-a 4-a Conferinţă pan-ortodoxă", nerăbdătorii săi organizatori s-au grăbit , pare-se, să scurteze calea până la Sinod, fiindcă din voluminosul catalog de la Rodos (deşi tot opera lor) ei au extras doar primele şase teme", stabilind o nouă procedură de lucru. Concomitent a fost creată o nouă instituţie: *Comisia de pregătire inter-ortodoxă*, aceasta fiind necesară pentru a coordona munca asupra temelor. După aceea, a fost fabricat un *Secretariat* pentru pregătirea Sinodului, în frunte cu un episcop de la Constantinopol, având reşedinţa în sus-numitul centru de la Geneva, pe când cererile de primire ale altor membri ortodocşi în Secretariat au fost respinse. La dorinţa Constantinopolului, Comisia pregătitoare şi Secretariatul au ţinut o şedinţă în acelaşi centru de la Geneva, în iunie 1971 în timpul şedinţei au fost revăzute şi aprobate referatele propuse după cele şase teme alese, ulterior tipărite în mai multe limbi străine. Aceste referate, ca şi lucrările anterioare pregătite în vederea Sinodului, au fost supuse unor critici acerbe ale teologilor ortodocşi

Critica teologilor ortodocşi, printre care se află şi „Propunerea..." mea, sprijinită de numeroşi teologi ortodocşi şi publicată în diverse periodice din străinătate, după cât se pare a dus la amânarea hotărârii Comisiei pregătitoare de la Geneva de a organiza la Geneva în 1972 întâia conferinţă presinodală în scopul revizuirii catalogului de la Rodos.

În sfârşit, întâia conferinţă presinodală s-a ţinut în noiembrie 1976, desigur pe acelaşi „teritoriu" constantinopolitan, la sus-pomenitul centru de la Chambesy, de lângă Geneva. După cum se vede din protocoalele şi hotărârile date publicităţii, studiate de mine, această conferinţă a revăzut catalogul de la Rodos, astfel că delegaţiile participante prin intermediul comisiilor lor au selecţionat doar 10 teme pentru Sinod (între care doar trei teme din cele şase

[2] Recunoscut mason şi prieten al anglicanilor, cu banii cărora a cumpărat scaunul de patriarh al Constantinopolului.

[3] Şi acesta a fost dovedit ca mason.

de la început!), în timp ce aproximativ 30 de teme ce nu fuseseră votate în unanimitate, au fost puse la dispoziția „unor Biserici pentru a fi studiate suplimentar”, ca, de pildă, „problematica Bisericii Ortodoxe” (străină, de fapt, Ortodoxiei).

În viitor aceste teme ar putea să devină „obiectul încercării ortodoxe” şi, după toate probabilitățile, ar urma să fie incluse în catalog. Cum am mai spus, această conferință a modificat atât „procesul” cât şi „metodologia” pregătirii temelor şi a Sinodului, care, repet, conform afirmațiilor organizatorilor, ar trebui să aibă loc şi să se încheie „cât mai repede”. Din cele menționate reiese clar că această Primă conferință presinodală în esență n-a adus nimic nou şi n-a produs de fapt nimic, doar că a mai condus nişte suflete şi conştiințe pravoslavnice în noile labirinturi ale unor ambiții, din pricina cărora s-a şi propus pregătirea Sinodului Ecumenic încă din 1923.

3. Întreaga discuție actuală în jurul tematicii viitorului Sinod, nehotărârea şi modificările în procesul de pregătire, caracterizarea şi catalogarea artificială, alte şi alte retuşuri şi „redactări”, unei adevărate conştiințe ortodoxe îi demonstrează cu prisosință un singur lucru: că în momentul de față nu există nici o temă serioasă şi urgentă pentru a chema un Sinod ecumenic al Bisericii Ortodoxe. Chiar dacă şi există o temă ce merită să fie obiectul întrunirii şi promovării Sinodului ecumenic, tema aceasta rămâne necunoscută actualilor inițiatori, organizatori şi redactori ale tuturor sus-pomenitelor conferințe cu ale lor foste şi actuale cataloage. Dacă n-ar fi fost anume aşa, atunci cum se explică faptul că din perioada Adunării de la Constantinopol, în 1923, trecând prin cea de la Rodos, în 1961, şi până la Conferința de la Geneva, în 1976, s-a tot modificat tematica şi problematica viitorului Sinod: s-a schimbat numărul, ordinea, conținutul nu însă şi criteriile „catalogului tematic”, care ar fi trebuit să devină obiectul muncii unui atât de măreț şi unic proiect bisericesc, cum a fost dintotdeauna şi cum ar trebui să fie orice sfânt Sinod ecumenic al Bisericii Ortodoxe? În realitate, toate acestea semnalează şi evidențiază nu numai cea mai banală discontinuitate, ci şi o vădită incapabilitate şi neînțelegere a Ortodoxiei din partea celor ce în prezent (în această situație şi în acest mod) se sforțează să le impună Bisericilor Ortodoxe „Sinodul” lor, o necunoştință şi incapacitate de a simți şi a conştientiza tot ce-a însemnat şi ce înseamnă un adevărat Sinod ecumenic pentru Biserica Ortodoxă şi pentru plenitudinea credincioşi lor ei întru Hristos. Deoarece, dacă ei ar fi simțit şi ar fi conştientizat acest lucru, în cazul acesta ei ar fi aflat, în primul rând, că în istoria şi viața Bisericii Ortodoxe niciodată, nici un Sinod, cu atât mai mult o inițiativă, un început atât de purtător de duh şi plin de har, cum este un Sinod ecumenic, nu s-a reunit forțat, cu teme inventate anume pentru lucrările şi întrunirile sale; că nicicând nu s-au ținut atâtea şedințe, consfătuiri, congrese, presinoade şi alte adunări prefabricate, chemate voit, total necunoscute şi străine tradiției soborniceşti pravoslavnice, împrumutate în fapt de la organizațiile occidentale străine de Biserica lui Hristos.

Realitatea istorică este cât se poate de evidentă: sfintele Sinoade ale Sfinților Părinți convocate de Dumnezeu au avut totdeauna în fața lor una, sau, cel mult, două-trei întrebări, impuse lor obligatoriu de către marile erezii şi schisme ce sfâşiau Biserica şi amenințau în mod serios lucrarea de mântuire a sufletelor omeneşti şi salvarea dreptslăvitorului popor al lui Dumnezeu. Iată de ce Sinoadele ecumenice au avut întotdeauna un caracter hristologic, soteriologic, ecleziologic, tema lor centrală - unica temă şi cea mai de seamă bunavestire fiind totdeauna Dumnezeu-Omul Iisus Hristos şi mântuirea noastră în El - îndumnezeirea noastră în El. Da, da, da: El-Unul-Născut şi De-o-ființă Fiu al lui Dumnezeu întrupat, El - deplin în trupul Bisericii, El - Capul veşnic al trupului Bisericii de dragul mântuirii şi îndumnezeirii omului, El - deplin în Biserică prin harul Sfântului Duh şi prin dreapta credință în El, credința ortodoxă.

Aceasta este adevărata tematică ortodoxă, apostolică şi patristică, nemuritoarea tematică a Bisericii Dumnezeului-Om în toate vremurile trecute, prezente şi viitoare. Aceasta e singura temă care poate fi obiectul presupusului viitor Sinod ecumenic ortodox al Bisericii, şi nu acel „catalog tematic” scolastic şi protestant, care nu are nici o legătură esențială cu

practica duhovnicească şi cu viaţa duhovnicească a multisecularei Ortodoxii apostoliceşti şi nu reprezintă decât un şir de teoreme umanitare seci. Veşnica sobornicitate a Bisericii Ortodoxe şi a tuturor Sinoadelor sale ecumenice constă în atotcuprinzătoarea Persoană a Dumnezeului-Om, Domnul Hristos. Cu această centrală, atotcuprinzătoare, sobornicească şi pravoslavnică temă şi realitate, cu această unică taină şi realitate divino-umană, pe care se zideşte şi se sprijină Biserica Ortodoxă a lui Hristos, şi ale sale Sinoade ecumenice, şi întreaga sa realitate istorică, se cuvine şi astăzi a ieşi înaintea cerului şi a pământului şi nicidecum cu temele umaniste, scolastice şi protestante, cu care se prezintă delegaţii şi delegaţiile bisericeşti moscovite sau constantinopolitane, comportându-se în acest moment istoric, aprig şi critic, ca nişte „căpetenii şi reprezentanţi" ai Bisericii Ortodoxe în întreaga lume.

4. În protocoalele ultimei „Conferinţe presinodale" de la Geneva, cât şi în alte cazuri asemănătoare din trecut, se observă limpede că, „delegaţiile bisericeşti" moscovite şi constantinopolitane nu se deosebesc aproape cu nimic una de alta în privinţa problematicii şi temelor propuse ca obiect al lucrărilor viitorului Sinod. Ei au aceleaşi teme, aproape acelaşi limbaj, acelaşi duh, ambiţii asemănătoare. Şi nu-i de mirare, căci în definitiv pe cine „reprezintă" ei în momentul actual, care Biserică şi care popor al lui Dumnezeu? Ierarhia constantinopolitană aproape la fiecare întrunire pan-ortodoxă se compune în primul rând din mitropoliţi şi episcopi titulari: din păstori fără turmă şi fără o responsabilitate pastorală concretă înaintea lui Dumnezeu şi a turmei lor active. Pe cine reprezintă ea şi pe cine va reprezenta la viitorul Sinod? Printre reprezentanţii oficiali ai Patriarhiei de la Constantinopol nu găseşti nici un ierarh din insulele greceşti, unde vieţuieşte statornic turma ortodoxă, nu găseşti ierarhi greci eparhiali din Europa şi America, nemaivorbind de ceilalţi episcopi ortodocşi: ruşi, americani, japonezi, africani, care se află în fruntea unor numeroase turme ortodoxe, nici de renumiţii teologi ortodocşi. Pe de altă parte, oare delegaţia Patriarhiei moscovite este cu adevărat reprezentanta sfintei şi măreţei Biserici Ruse martire şi a milioanelor sale de mărturisitori şi mucenici ştiuţi numai de Domnul?

Judecând după ceea ce declară şi ce protejează aceste „delegaţii" după ce traversează frontierele Uniunii Sovietice, ele nu par nicidecum a fi purtătoarele şi manifestarea adevăratului duh şi crez al Bisericii Pravoslavnice Ruse şi al fidelei sale turme pravoslavnice, întrucât de cele mai multe ori aceste „delegaţii" pun cele ale cezarului mai presus de cele ale lui Dumnezeu.

Există însă cuvântul Scripturii şi porunca: „Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni" (Fapte 5, 29).

Dar, este ea oare corectă şi ortodoxă această reprezentanţă a Bisericilor Ortodoxe de la diverse adunări panortodoxe de la Rodos şi Geneva?

Iniţiatorii constantinopolitani ai acestui principiu de reprezentare al Bisericilor Ortodoxe la Soboare şi cei ce acceptă acest principiu al „reprezentanţei" - principiu care, conform teoriei lor, se potriveşte „sistemului Bisericilor locale autonome şi autocefale" - uită că un astfel de principiu contrazice în fapt Tradiţia sobornicească a Ortodoxiei. Din păcate, acelaşi principiu al „reprezentanţei" a fost curând adoptat şi de către toţi ceilalţi ortodocşi: uneori tacit, alteori ridicând obiecţiuni, uitând însă că Biserica Ortodoxă după natura sa şi după componenţa sa dogmatică este episcopală şi episcopocentrică. Căci episcopul şi adunarea credincioşilor din jurul său reprezintă exprimarea şi manifestarea Bisericii ca Trup al lui Hristos, îndeosebi la celebrarea Sfintei Liturghii; Biserica este Apostolească şi Sobornicească numai prin episcopi în calitate de capi ai unor structuri bisericeşti reale - episcopiile.

În timp ce alte forme ale organizării bisericeşti, constituite istoriceşte mai târziu şi mai schimbătoare: mitropolia, arhiepiscopia, patriarhia, pentarhia, autocefalia, autonomia şi altele, câte au fost şi câte vor mai fi ele, nu sunt în drept şi nu au pondere şi vot hotărâtor în sistemul sobornicesc al Bisericii ortodoxe. Mai mult decât atât, ele pot constitui chiar o piedică pentru exercitarea corectă a sobornicităţii, dacă maschează prin sine şi ştirbesc caracterul episcopal şi

structura Bisericii şi a Bisericilor. În aceasta constă, fără îndoială, diferența centrală între ecleziologia catolică (papistă) şi cea ortodoxă.

Dacă aşa stau lucrurile, atunci cum poate fi reprezentată conform principiului „delegațional”, adică prin acelaşi număr de „delegați”, Biserica Română sau Cehă? Cu atât mai mult, Biserica Rusă şi cea a Constantinopolului? Sau ce fel de turmă reprezintă primul episcop, şi ce fel al doilea? În ultimul timp Patriarhia Constantinopolului a produs o mulțime de episcopi şi mitropoliți, în principal, titulari şi fictivi. Aceasta, pesemne, în vederea pregătirii viitorului „Sinod Ecumenic”, ca, prin grămada titularilor să-şi asigure majoritatea voturilor, pentru ambițiile neo-papiste ale Patriarhiei Constantinopolului. Pe de altă parte, Bisericile misionare, cu râvnă apostolică, precum Mitropolia Americană, Biserica Rusă din diaspora, Biserica Niponă şi altele nu reuşesc să aibă nici un reprezentant!

Unde-i aici sobornicitatea Ortodoxiei şi cum va mai fi acesta un Sinod ecumenic al Bisericii Ortodoxe a lui Hristos? Deja la Conferința de la Geneva, mitropolitul Ignatie al Laodiceii, reprezentantul Patriahiei Antiohiei, constată cu durere: „Simt o mare nelinişte, căci se aduce un prejudiciu practicii soborniceşti, care formează baza Bisericii Ortodoxe”.

5. Totuşi Constantinopolul şi alții nu mai au răbdare şi de aceea caută să convoace un astfel de Sobor, în principal, la dorința şi insistența lor. Prima conferință presinodală de la Geneva a hotărât că „Sinodul trebuie convocat cât mai repede”, că acest Sinod va fi „de scurtă durată” şi „va lua în dezbatere un număr limitat de teme”. Şi se menționează cele zece teme selectate. Primele patru teme: diaspora, chestiunea autocefaliei bisericeşti şi condițiile proclamării ei, autonomia şi proclamarea ei, şi dipticele, adică regulamentul Bisericilor Ortodoxe.

De dragul unității evanghelice se cuvine să notăm comportamentul despotic şi nesobornicesc al celui cea prezidat această Conferință presinodală, mitropolitul Meliton. Acest lucru se observă de pe fiecare filă a protocoalelor publicate ale Conferinței. Printre altele, se mai spune acolo că „acest sfânt şi Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe nu trebuie considerat ca unicul excluzând convocarea ulterioară a altor sfinte şi mari Sinoade”.

Luând în considerație toate acestea, o conştiință evanghelicească simțitoare nu poate să nu-şi pună arzătoarea întrebare: şi ce vor să obțină în definitiv prin acest Sinod prematur şi prezentat atât de surprinzător?

Preasfințiți arhierei, eu unul nu mă pot debarasa de impresia şi de convingerea că, toate aceste mişcări vădesc tainica dorință a sus-numitelor figuri din Patriarhia Constantinopolului: şi anume ca prima Patriarhie cu titlul onorific ***primus inter pares***[4] în Ortodoxie să-şi poată impune concepțiile sale şi comportamentul său tuturor Bisericilor Ortodoxe autocefale, şi îndeobşte lumii ortodoxe şi diasporei ortodoxe, sancționând o astfel de intenție neo-papistă printr-un „Sinod ecumenic” unitar. Iată de ce primele patru teme din cele zece selecționate pentru Sinod descoperă anume tendința Constantinopolului de a-şi supune întreaga diasporă ortodoxă - deci întreaga lume! - şi de a-şi rezerva dreptul exclusiv al acordării autocefaliilor şi autonomiilor în general tuturor Bisericilor Ortodoxe din lume, atât celor din prezent, cât şi celor din viitor, şi concomitent regulamentul şi cinul după bunul său plac (în aceasta şi constă chestiunea dipticelor, care nu înseamnă doar „rânduiala pomenirii la liturghie”, ci rânduiala Bisericilor la Sinoade ş.a.m.d.).

Mă înclin şi eu în fața meritelor seculare ale acestei Patriarhii, adică ale marii Biserici a lui Hristos din Constantinopol, cât şi în fața actualei sale cruci, nu mică şi nu uşoară, şi care după natura lucrurilor înfățişează crucea întregii Biserici, după cuvintele Apostolului: „Când suferă un mădular, suferă tot trupul”. Prin urmare, recunosc rânduiala canonică şi primul loc de onoare între Bisericile Ortodoxe locale, egale în drepturi şi egale în cinstire. N-ar fi însă după Evanghelie, dacă i s-ar permite Constantinopolului, din cauza dificultăților în care s-a pomenit în prezent, să aducă Ortodoxia pe marginea prăpastiei, şi să legifereze canonic şi dogmatic anumite forme istorice care, la un moment dat, în loc să într-aripeze Biserica, s-ar

[4] Primul între egali.

preface în cătuşe pentru ea şi pentru prezența ei primenitoare în lume. Să fim sinceri: comportamentul reprezentanților Patriarhiei Constantinopolitane în decursul ultimelor decade manifestă aceeaşi nelinişte nesănătoasă şi stare de spirit bolnăvicioasă, care în sec. XV a condus Biserica spre trădarea şi infamia de la Florența. Comportamentul din perioada robiei otomane a constituit un exemplu pentru toate timpurile. (Atât robia florentină cât şi robia turcă au reprezentat un pericol pentru Ortodoxie).

Astăzi situația este şi mai periculoasă: în acele vremuri Constantinopolul era un organism viu cu milioane de adepți, care au depăşit repede criza impusă din afară şi ispita de a-şi jertfi credința şi împărăția lui Dumnezeu pentru împărăția pământească. Astăzi însă Constantinopolul are în dotare mitropoliți fără popor, episcopi care nu au pe cine să conducă (adică, fără episcopii), şi care, ca atare, ar dori să țină în mâinile lor destinele întregii Biserici! Destinul Bisericii nu se mai află şi nu se mai poate afla în mâinile împăratului sau patriarhului bizantin, şi nici în mâinile altcuiva din mai-marii lumii acesteia, nici chiar în mâinile unor pentarhii sau autocefalii în înțelesul limitat al cuvântului. Puterea lui Dumnezeu a lucrat în aşa fel, ca Biserica să se ramifice într-o mulțime de Biserici locale ale lui Dumnezeu cu milioane de păstoriți. Mulți dintre credincioşii acestei turme chiar în zilele noastre au pecetluit cu sânge continuitatea lor apostolică şi fidelitatea lor față de Miel (Hristos). La orizont se prefigurează apariția unor noi Biserici locale, ca de pildă: cea Niponă, Africană, Americană, pe care nici o „super-biserică” de tip papistaş nu va putea să le priveze de libertate în Domnul (vezi Canon 8 Sinod III ecumenic), pentru că aceasta ar fi o încălcare a însăşi esenței Bisericii. Fără toate aceste Biserici pare de neînchipuit rezolvarea oricărei chestiuni bisericeşti de interes universal, cu atât mai mult a unor chestiuni privitoare la ele însele, adică chestiunile diasporei. Lupta de veacuri împotriva absolutismului roman a fost lupta pentru libertate a Bisericilor locale, ca Biserici a toată lumea, soborniceşti, întregi şi depline în prezent, oare vom merge iarăşi pe calea Romei căzute, ori ale unei „a doua Rome” ori ale unei „a treia” asemeni acesteia? Nu cumva Constantinopolul, care în persoana sfinților şi marilor săi ierarhi, a clerului şi poporului său, s-a împotrivit cu atâta curaj absolutismului papal şi roman, se pregăteşte acum să lase deoparte tradițiile soborniceşti ale Ortodoxiei şi să le înlocuiască cu surogatele neo-papiste...

6. Preafericiți părinți, noi, toți ortodocşii, vedem şi simțim cât de importantă apare în prezent problema diasporei ortodoxe pentru Biserica Ortodoxă îndeobşte şi pentru toate Bisericile Ortodoxe în parte. Dar poate fi ea oare rezolvată în acel mod cum doreşte Constantinopolul sau Moscova, fără audierea şi participarea poporului binecredincios, a ierarhiei, a păstorilor şi teologilor acelei diaspore, care sporeşte cu fiece zi? Chestiunea diasporei, fără îndoială, reprezintă o excepțională chestiune bisericească. O altă problemă care, după părerea mea, ar putea fi dezbătută acum la un adevărat Sinod ecumenic al Bisericii Ortodoxe, este problema „ecumenismului”, aceasta fiind de fapt o chestiune ecleziologică, adică privitoare la Biserică ca organism divino-uman unic şi unitar, pus la îndoială de actualul sincretism ecumenic. Aceasta este legată şi de problema omului, căruia nihilismul ideologiilor moderne îi sapă groapa, nelăsându-i nici o speranță în înviere. Amândouă aceste probleme pot fi rezolvate corect şi pravoslavnic numai reieşind din tematica divino-umană a Sinoadelor ecumenice din vechime.

Prin urmare, cu toate că problema diasporei se impune cu atâta pregnanță şi acuitate pentru Ortodoxia contemporană, există oare în ziua de astăzi condiții care să-i asigure o rezolvare patristică, ortodoxă, justă la Sinod?

Prezența tuturor Bisericilor la Sinodul Ecumenic este ea realmente liberă? Reprezentanții multora dintre ele, şi îndeosebi a Bisericilor aflate sub regimuri ateiste şi totalitare, au ele oare posibilitatea să-şi exprime şi să-şi apere cu adevărat obiectivele ortodoxe? O Biserică care se leapădă de mucenicii săi poate oare să mai fie mărturisitoarea fidelă a Crucii de pe Golgota şi purtătoarea Duhului şi conştiinței soborniceşti a Bisericii lui Hristos? Înainte de a se reuni Sinodul, s-ar cuveni să ne întrebăm: conştiința milioanelor de

noi-mucenici înălbită prin sângele Mielului va reuşi oare să se facă auzită la acest Sinod?

Practica istorică ne arată că, de fiecare dată când Biserica era pe cruce, fiecare membru al ei era chemat să apere Adevărul, nu să discute teme inventate ori să caute rezoluţii false la întrebări reale, „pescuind în ape tulburi” pentru realizarea unor ambiţii. Să cugetăm şi asupra următorului fapt: în timpul prigoanelor contra Bisericii nu se reuneau Sinoade ecumenice, ceea ce nu înseamnă că Biserica lui Dumnezeu în astfel de vremuri n-a acţionat şi n-a vieţuit soborniceşte. Dimpotrivă, aceasta era cea mai bogată şi mai rodnică perioadă a sa. După aceea, când s-a reunit Primul Sinod ecumenic, la acesta s-au adunat de asemenea şi episcopii-mucenici cu rănile şi cicatricile dobândite în focul suferinţelor, care au avut toată libertatea să mărturisească liber pe Hristos ca Dumnezeu şi Domn. Oare şi acum va adia duhul acestora, adică episcopilor asemănători ai vremurilor noastre li se va da oare cuvântul la Sinodul ce se pregăteşte, astfel ca Sinodul să gândească în Duhul Sfânt şi să grăiască şi să hotărască după Dumnezeu? Sau iarăşi vor ţine cuvântări cei ce nu sunt liberi de influenţa puterilor lumii şi veacului acestuia? Să luăm, bunăoară, gruparea episcopilor ruşi din străinătate care, necăutând la slăbiciunile lor omeneşti, poartă asupra lor rănile Domnului lor şi rănile Bisericii Ruse fugite „în pustie” de persecuţiile aidoma celor din timpurile lui Diocleţian, şi care dinainte au fost excluşi de la Sinod şi condamnaţi la tăcere de către Moscova şi Constantinopol. Nu e acesta oare un semn sigur că la Sinod conştiinţa mucenicească a Bisericii şi conştiinţa deplinătăţii bisericeşti nu va putea să se exprime şi că accesul îi va fi interzis, cum i-a fost interzis unuia din membrii şi martorii ei la adunarea Consiliului Mondial al Bisericilor de la Nairobi (mă refer la Soljeniţîn).

Lăsăm îndeobşte la o parte întrebarea, cât de normal şi moral este ca, în timp ce Domnul nostru Iisus Hristos şi credinţa în El se răstignesc mai îngrozitor decât în oricare alte vremuri, urmaşii Săi discută cine să fie primul dintre ei; că în timp ce satana pândeşte nu numai trupul, ci şi sufletul omului şi al lumii, când omul este ameninţat de autonimicire, ucenicii lui Hristos sunt preocupaţi de aceleaşi întrebări şi în acelaşi mod, cum o fac actualele ideologii anti-creştine, ideologii ce vând Pâinea Vieţii pe un blid de linte?

7. Având în vedere cele expuse mai sus şi conştientizând cu durere starea Bisericii Ortodoxe contemporane şi a lumii în genere, care nu pare să se fi schimbat de la ultima mea adresare către sfântul Sinod Arhieresc (în mai 1971), conştiinţa mă sileşte să mă îndrept iară şi cu un apel şi rugăminte de fiu către Sinodul Arhieresc al Bisericii Sârbe muceniceşti: fie ca Biserica noastră Sârbă să se abţină de a lua parte la pregătirea aşa-zisului Sinod ecumenic şi de la participarea propriu-zisă la acest Sinod, întrucât, dacă acest Sinod, Doamne fereşte, va avea loc, de la acesta putem să ne aşteptăm doar la un singur lucru: schisme, erezii şi pieirea multor suflete. Reieşind din practica istorică apostolică şi patristică a Bisericii, un astfel de Sinod, în loc să vindece, va săpa noi plăgi în trupul Bisericii şi va izvodi noi suferinţe şi năpăstuiri.

Mă încredinţez sfintelor apostoliceştilor rugăciuni ale părinţilor Soborului Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Sârbe

nevrednicul arhimandrit Iustin
Ajunul zilei Sfântului Iurie,
1977

Mitropolitul Nicolae (Velimirovici)
Un Hrisostom al sârbilor
(1880-1956)

La 18 martie 1996 s-au împlinit 40 de ani de la paşnicul sfârşit al vrednicului de pomenire ierarh Nicolae (Velimirovici). Amintirea acestui renumit călăuzitor duhovnicesc al poporului sârb rămâne veşnic vie.

Posibilităţile omului sunt nemărginite, dacă ele nu contrazic voinţa tui Dumnezeu!

Vlădica preţuia mult poporul sârb considerându-l o părticică a poporului lui Dumnezeu.

În amintirile sale din înfiorătoarea temniţă de la Dahau, Vlădica Nicolae a scris despre poporul sârb astfel de cuvinte pe care nimeni, nici înaintea lui, nici după el, nu le-a mai spus despre sârbi! Episcopul Nicolae scria în amintirile sale că, odinioară Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său pe pământ, pentru ca El să mântuiască neamul omenesc. În vremurile noastre, însă, Dumnezeu caută un întreg popor, prin care să vină mântuirea a tot neamul omenesc!

Pururea vrednicul de pomenire Vlădica Nicolae din Jicie vede că acest popor, prin care Dumnezeu va izbăvi neamul omenesc, poate fi poporul sârb. Dacă vom asemăna cuvintele Vlădicăi cu jertfele din zilele noastre, aduse de către iubitorul de Dumnezeu şi blagocestivul popor sârb în lupta cu antihristul întruchipat de „noua ordine mondială” - Vlădica avea acest drept! Poporul sârb arată un exemplu tuturor celorlalte popoare contemporane, cum se cuvine a sluji lui Dumnezeu şi sfântului altar, distrus în prezent de irozii şi cezarii moderni.

Vlădica Nicolae a dus o viată de pribeag, sfârşindu-şi zilele în recele pământ străin, în America. Şi totuşi Dumnezeu i-a auzit ultima dorinţă ca rămăşiţele sale pământeşti să fie strămutate în satul natal Lelici, de lângă Valievo.

Dorinţa i-a fost ascultată, şi astăzi lângă moaştele sale poporul sârb se roagă ca Vlădica să mijlocească înaintea prestolului Celui Preaînalt să ajute poporul sârb chinuit şi răstignit pe cruce.

Auzim parcă rugăciunile Vlădicăi:

„Doamne, Doamne, mântuieşte sufletele noastre!

Caută la suferinţele noastre: unele pe dreptate, altele pe nedrept; unele din neştiinţă, altele cu bună ştiinţă. Fie ca în Numele Tău toate sufletele să se unească, ca limbile flăcărilor într-o singură văpaie înaintea Prestolului Tău!”

Să dea Dumnezeu ca rugăciunile Vlădicăi Nicolae să reînvie şi să unească într-o singură flacără sufletele primenite ale întregului popor sârb, să ajute poporului să scape din încercările de acum şi să ajungă la răsăritul său dăruit de arzătorul Soare-Dumnezeu. Amin.

Veşnică slavă şi laudă Vlădicăi Nicolae pentru tot ce a făcut el pentru Sfânta Biserică Ortodoxă şi pentru iubitul său popor sârb! Slavă lui şi laudă!

Bora M. Karapanţici

De ce Ortodoxia nu are un papă al ei?

Sigur că are! Ortodoxia are un papă al ei, cel mai vechi dintre papii şi patriarhii lumii, îl are de la facerea lumii, îl are de la începutul vremilor. Acesta este adevăratul papă, recunoscut de toți apostolii lui Hristos. Duhul înțelegerii, Duhul luminii, Duhul cugetării, Duhul Mângâietor şi Puterea lui Dumnezeu - El este adevăratul papă al Bisericii lui Hristos din veac şi până-n veac, neschimbat şi neclintit, neîndoielnic şi nepărtinitor, neavând predecesor şi urmaş. Iar despre faptul că apostolii îl recunoşteau pe Duhul Sfânt drept supremul lor cârmuitor şi papă, aflăm cu certitudine din documentul scris de mâinile apostolilor. La primul lor sobor de la Ierusalim, apostolii au întipărit aceste cuvinte vestite: „Părutu-s-a Duhului Sfânt şi nouă...” (Fapte 15, 28), ca să fie aşa şi aşa. E limpede că apostolii îl puneau pe Duhul Sfânt înaintea lor. Înainte de asta, şi înainte de orice lucrare de zi cu zi ei se rugau Lui, îl chemau pe El, lui I se supuneau. Oare nu tot astfel lucrează până-n zilele noastre Biserica Ortodoxă? În fiecare an se reunesc sinoade ortodoxe, şi ele mai întâi de toate îl invocă pe infailibilul lor papă, Duhul Sfânt, pe El îl cheamă cu frică şi cutremur la începutul oricărui lucru, şi Lui I se supun negreşit. Şi nu doar mai-marii Bisericii, ci şi conducătorii de stat din țările pravoslavnice, miniştrii şi fruntaşii poporului dintotdeauna mai întâi îl chemau pe Duhul Sfânt atunci când îşi începeau lucrările lor soborniceşti.

Aşa făceau şi mai fac încă dascălii din şcoli. Iar Atotbunul, Atotputernicul şi Preaînțeleptul Duh Sfânt pe toate le cârmuieşte, pe toate le întăreşte, pe toate le însuflețeşte: şi Biserica, şi Statul (pravoslavnic) şi învățământul. Şi pe toate le stăpâneşte nu prin forță, ca dictatorii tereştri, ci ca un Părinte al înțelegerii şi al dragostei. El este Părintele nostru, cu botezul Căruia suntem noi botezați. Ştiți doar că în limba greacă papa înseamnă părinte? Prin urmare, în sens moral, istoric şi primar Duhul Sfânt este Părintele nostru, Papa al nostru. Oare Biserica Ortodoxă mai are nevoie de încă un părinte sau papă? Oare nu pe cei ce-şi tocmesc papi pământeşti îi preîntâmpină însuşi Domnul Iisus Hristos? Cu 19 secole în urmă El ne-a lăsat poruncă: „Şi tată al vostru să nu numiți pe pământ, că Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri” (Matei 13, 9). Pace vouă şi sănătate de la Dumnezeu.

Dintr-o predică a mitropolitului Nicolae (Velimirovici).

„Eparhiiski observer”

Serbia martiră ... după 500 de ani

În zilele noastre pe pământul sârbesc din nou au loc evenimente tragice. Bătălia de la Kosovo începută între creştinii ortodocşi şi năvălitorii musulmani în 1383, continuă până acum, în timp ce lumea indiferentă nici măcar nu bănuieşte drama mântuirii ce se desfăşoară sub ochii ei. Conducătorii statelor occidentale s-au lăsat convinşi de germanii pro-croați şi de americanii masonizați. Victimă a acestui abandon, poporul sârb a devenit ținta tuturor calomniilor. Astăzi ca niciodată trebuie să cunoaştem şi să binevestim despre Slava Serbiei cereşti.

Mica Serbie din astă lume este mare înaintea Domnului.

Taina marii bătălii de la Kosovo în 1389 a fost o încercare a supunerii poporului sârb vrerii lui Dumnezeu şi menirii sale. În acele timpuri cneazul Lazăr a fost pus de către îngerul din Ierusalim să aleagă între împărăția pământească şi biruința asupra turcilor şi împărăția Cerească împreună cu înfrângerea şi mucenicia. Cneazul Lazăr a preferat împărăția Cerească arătând că pentru popor e mai plăcută urmarea vrerii lui Dumnezeu decât samavolnicia domniei pământeşti. Cneazul Lazăr a răspuns îngerului că va aduna toată oastea[5] (în număr de

[5] Atunci albanezii luptau alături de sârbi.

77.000 de oameni) şi a doua zi după dumnezeiasca Liturghie se vor împărtăşi. Şi cu toții vor merge la moarte, în loc de pieire dezonorantă, moartea cneazului Lazăr însoțită de mângâierea moaştelor sale neputrezite a luminat poporul său timp de 500 de ani ai dominației musulmane, prin suferințe sporind strălucirea sfințeniei sârbeşti. Cneazul Lazăr a murit apărând Creştinătatea, Balcanii şi salvând restul Europei de sclavie. Pe când musulmanii cei urători de Hristos n-au reuşit să-l ucidă pe El în Serbia nici atunci, nici acum. Odată va trebui să dam socoteală în fața Tronului Dreptății Sale. Să dea Dumnezeu ca să ne învrednicim atunci a moşteni împărăția Cerească împreună cu sfinții sârbi care au căutat mai întâi această împărăție şi dreptatea lui Dumnezeu.

În apărarea sârbilor

O mărturie personală a dr. Njegos M. Petrovnic, profesor de literatură comparată, Universitatea din Scranton

M-am născut şi am crescut în Serbia, îmi iubesc mult locul unde m-am născut şi sunt mândru de moştenirea mea greacă. Bunica mea de pe mamă era grecoaică. Se născuse în Thessalonik, inima Macedoniei greceşti, singura Macedonie adevărată din lume, şi nu în falsul stat cu acest nume, care este FYROM (Fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei), sau “Skopje Macedonia”, pe care dictatorul comunist Tito l-a creat în 1945 pentru a ataca sârbii şi grecii pe care nu-i tolera doar pentru că erau creştini ortodocşi. (Skopje a fost şi va fi mereu parte integrantă din Serbia de Sud şi nu are nici o legătură cu Macedonia grecească. Mi-am petrecut de asemenea cea mai mare parte din viață muncind în SUA şi am ales liber să devin cetățean american. Aşa se face că de mai bine de 3 ani, încerc să înțeleg şi să rezolv această problemă incredibilă: De ce țara în care am ales atât de entuaziasmat să trăiesc şi să muncesc se întoarce atât de neaşteptat contra sârbilor? Pentru mine, aceasta a fost o dilemă agonizantă. Am încercat disperat să rezolv această problemă, dar trebuie să recunosc că nu am putut ajunge la un răspuns mulțumitor. Aşa că am considerat acest atac incredibil contra sârbilor o înscenare a justiției, rezultatul unei isterii media de necrezut, o tragică neînțelegere a istoriei şi, probabil, încă ceva.

Vara trecută, pe neaşteptate, am găsit totuşi răspunsul pe care-l căutam, în articolele unui supraviețuitor al holocaustului evreiesc, domnul John Kanz (un american, de origine evreu, preşedinte al supraviețuitorilor holocaustului din lagărul de exterminare de la Buchenwald) şi de asemenea în articolele Excelenței Sale, episcopul Hrisostom de Etna. Domnul Kanz îşi începe articolul *„Sârbii, Evreii şi Bosnia”*, apărut în “Săptămânalul pentru evrei” august 5-II, 1994 (p. 12), prin următoarele cuvinte:

> “Campania de spălare a creierului Americii pe care o face media noastră contra sârbilor este incredibilă. Doze zilnice de informații părtinitoare şi de minciuni sfruntate umplu mass-media - o adevărată realizare a „băiețior de pe Madison Avenue” care au la dispoziție bani din belşug asigurați de o coaliție a țărilor Islamului Fundamentalist şi a corporațiilor mondiale de petrol”.

Episcopul Hrisostom, într-un articol intitulat *„Violarea Serbiei: pângărire a credinței noastre”* apărut în periodicul “Orthodox Tradition” (Vol. x, 1993, Nr. 3 pag. 2-5) scrie:

> „Care este obârşia complotului în care poporul sârb este zugrăvit cu ostentație în lumina intoleranței religioase şi etnice? Răspunsul este incomod şi înfricoşător totodată. Mai întâi, trebuie să înțelegem câte ceva despre politica externă a Americii şi despre popoarele arabe.
>
> Doar o singură dată, în emisiunea săptămânală de ştiri „60 de minute” de pe CBS, americanilor li s-a spus că guvernul Arabiei Saudite a cerut ca Statele Unite şi Europa de Vest

> să-i ajute pe coreligionarii săi din Bosnia. De când saudiții controlează transportul de petrol în Vest, nu se poate nega importanța cererii lor.
>
> Pur şi simplu America corporativă în setea ei oarbă de petrol arab, a hotărât deodată că este în interesul american să sacrifice 12 milioane de sârbi ortodocşi pentru a satisface pe furnizorii arabi de petrol, care au vrut să-i salveze pe coreligionarii lor, musulmanii bosnieci din Yugoslavia."

Da, Excelența Voastră episcope Hrisostom şi domnule Kanz, aveți absolută dreptate: scopul Americii a fost să mențină petrolul la un preț scăzut, indiferent de prețul moral. Media americană şi guvernul au dat mâna cu lobby-ul musulman fundamentalist şi nu ne spun că aceiaşi musulmani bosniaci, care sunt prezentați ca victime ale agresiunilor şi atrocităților sârbeşti, împreună cu aliații lor croați nazi-ustaşi, au ucis fără milă un milion de sârbi, evrei, şi țigani în timpul celui de-al doilea război mondial. Ni se spune că aceasta este o poveste veche, nerelevantă şi dată uitării. Nu există nici un motiv ca, după 50 de ani, să fie amintită. Nici nu contează că sârbii care trăiesc în aşa-zisa „Croație nouă şi independentă" a lui Tudjman şi în "Noua Bosnie" a lui Izetbegovic au decis să nu se supună şi să nu se lase conduşi de cei care le-au omorât mamele, tații, surorile şi frații.

Sârbii care au supraviețuit acestui holocaust îşi amintesc încă cu intensitate exterminarea în întregime a satelor sârbeşti şi desigur infamul lagăr de concentrare ustaşi de la Jasenovac, cunoscut mai bine sub numele "Auschwitz-ul din Balcani".

Media americană, guvernul şi secretarul de Stat, atât sub conducerea lui Bush cât şi a lui Clinton, nu spun poporului american că „Excelența Sa marele mufti al Ierusalimului" a făcut o înțelegere cu Hitler, prin care i-a asigurat două divizii complete SS de musulmani bosnieci; acestea au luptat de partea naziştilor. În schimb, Hitler a promis să extermine evreii din Palestina.

Media şi guvernul american par a fi deodată lovite de amnezie, uitând să informeze poporul american, că sârbii ortodocşi, din contră, atât în primul cât şi în al doilea război mondial, au luptat alături de SUA, ca aliați, şi au ajutat la înfrângerea kaiser-ului şi a lui Hitler. Poporului american nu i se spune că sârbii au salvat mulți piloți americani şi au ajutat numeroşi evrei să supraviețuiască, riscându-şi propriile vieți în decursul anilor '40. Mă îndoiesc că domnul Baker sau domnul Christopher nu sunt la curent cu istoria balcanică, dar aş vrea, cu toate acestea, să-i întreb în mod public ce s-ar fi întâmplat dacă trupele musulmane bosniece SS ar fi reuşit să înfrângă *The Allied Forces*, în cel de-al doilea război mondial, ajutându-l astfel pe Hitler să obțină victoria finală. Ce li s-ar fi întâmplat lor şi celorlalți americani? Mie sau oricărui sârb? Oricărui grec, rus sau francez? Hitler avea un plan care ar fi eliminat complet toți evreii şi țiganii de pe planetă. Cât despre sârbi, el vroia să extermine o treime, să convertească altă treime şi să se debaraseze treptat de cealaltă treime în lagăre de muncă.

Înainte de începutul celui de-al doilea război mondial, peste două milioane opt sute de mii de sârbi au locuit în teritoriul cunoscut drept Croația. Naziştii germani, cu ajutorul linguşitorilor croați ustaşi, au omorât mai mult de o treime din sârbi, la Jasenovac şi în alte lagăre ale morții. Pe parcursul a 35 de ani de domnie comunistă, mareşalul Tito (de origine croată şi slovacă) a expulzat şi a dislocat cea de-a doua treime de sârbi. În aşa-numita „Krajina Sârbească independentă" trăieşte ultima treime din sârbi - aproximativ opt sute de mii. Când croații şi-au proclamat independența, sârbii s-au separat de Croația şi şi-au declarat propriul lor stat independent "Republica Sârbă Krajina".

Regiunea Krajina din Croația era sârbă de multă vreme, de mai bine de trei secole. Astfel, sârbii au avut dreptul justificat de a se separa - la fel ca şi Croații - când fosta Yugoslavie comunistă s-a destrămat. Sârbii au refuzat să fie cetățeni *second-class* şi să fie o minoritate în nou creata Croație independentă. Acelaşi lucru s-a întâmpat în Bosnia şi în Herțegovina. Preşedintele „Noii Bosnii", Izetbegovic, a proclamat că țara sa va fi condusă numai după principii islamice. El a invitat sute de voluntari „Hamas", din Liban, şi mujahidins - adică soldați şi terorişti islamişti - din Iran, Afganistan şi alte state islamice, să se

alăture musulmanilor bosnieci, în războiul lor „sfânt” contra sârbilor. Peste trei sute din aceşti luptători islamişti au fost capturați de sârbi în primele şase luni de ciocniri militare cu trupele musulmane bosniace, în timpul lui 1993. Desigur, guvernul şi mass-media americană au ales să nu informeze poporul american de vreunul din aceste lucruri. Iar domnul Jzetbegovic a fost primit ca lider guvernamental legal de către Casa Albă.

Introduc aici un fragment dintr-un interviu cu un scriitor rus de seamă, Alexandr Soljenitîn, pe care l-a dat vara trecută revistei “Forbes”.

> „În Yugoslavia, problemele s-au produs din aceleaşi cauze ca în U.R.S.S. Comuniştii - ei l-au avut pe Tito, noi pe Lenin şi Stalin - au introdus granițe interne administrative, lipsite de rațiune din punct de vedere etnic, iar din punct de vedere istoric, nejustificate. Ani de zile, ei au mutat populația dintr-un loc în altul, şi când - în câteva zile, de asemenea - Yugoslavia a început să se destrame, puterile vestice dominante s-au grăbit să recunoască statele create în aceste hotare artificiale, cu o grabă şi o iresponsabilitate inexplicabile. Prin urmare, istovitorul şi sângerosul război, care şi astăzi distruge urlând nefericitul popor din fosta Yugoslavie, este din vina puterilor vestice şi a lui Tito.”

Declarația lui Soljenitîn este corectă şi exactă din punct de vedere istoric, ea demonstrează clar că guvernul american poartă o mare parte din responsabilitate pentru vărsarea de sânge şi pentru măcelul din Balcani şi, mai ales, din Bosnia. De ce guvernul american s-a grăbit atât de mult să recunoască, ca state, falsele țări ale Bosniei şi Herțegovinei şi să recomande intrarea lor în Națiunile Unite? Este deasupra înțelegerii mele. De ce Bush şi Clinton nu şi-au dat seama că Bosnia n-a existat niciodată în istoria omenirii ca stat independent şi suveran înainte de 1992? În structura şi forma sa actuală Bosnia (recunoscută de către Națiunile Unite şi SUA din aprilie 1992) nu va deveni niciodată o țară. Motivul este foarte simplu; cei 1.600.000 de sârbi care locuiesc pe teritoriul bosniac nu vor să trăiască într-un asemenea stat. Ei vor lupta, dacă va fi necesar, până la moarte sau până la victorie pentru idealurile şi drepturile lor reale.

Recent, Clinton şi Jzetbegovic s-au întâlnit pentru deschiderea sesiunii ONU a acestui an, la sfârşitul lunii septembrie, 1994. Preşedintele american a promis omologului său bosniac un ajutor economic de 30 de milioane de dolari. Mă întreb sincer dacă domnul Clinton îşi dă seama că ajută o grupare musulmană teroristă (care îşi recunoaşte deschis intenția de a nega dreptul de existență a 1.600.000 de sârbi) din banii contribuabililor. Mă întreb dacă domnul Clinton a auzit vreodată de supraviețuitorul holocaustului evreiesc la care m-am referit, domnul Kanz, care, ca şi mine, este un cetățean american plătitor de impozite. Dacă n-a auzit, aş vrea să-i comunic, de vreme ce primeşte *„Tradiția Ortodoxă”*, concluzia la articolul domnului Kanz. Sper să o citească. (De asemenea voi trimite o copie a acestui articol ministrului de stat, domnul Christopher. Poate cineva, la Washington D.C., îşi va da seama, în sfârşit, că sârbii sunt membri legali ai rasei umane şi că vocile lor trebuie ascultate de asemenea).

Domnul Kanz crede, în analiza sa asupra tragediei balcanice, că nu numai partizanii (lobby) corporației de petrol arab şi „băieții de pe Madison Avenue” poartă vina pentru destrămarea fostei Yugoslavii şi pentru suferința sârbească, ci şi actualul guvern german.

„Ceea ce Hitler n-a putut realiza prin război şi prin milioane de morți pentru a controla Balcanii, Kohl vrea să obțină prin alte mijloace. Pentru aceasta, el a ajutat la declanşarea tragediei, încurajând divizarea Yugoslaviei şi recunoscând noile state Croația şi Bosnia. Totuşi, el ştia bine că sârbii nu pot consimți să fie conduşi de ucigaşii şi opresorii lor, din nou. Tot domnul Kohl a insistat ca preşedintele Reagan să meargă la Bitburg şi să pună flori pe mormintele celor mai feroce criminali ai lumii, monştrii SS, în semn de iertare pentru crimele lor. Poate Reagan i-a iertat; noi nu; şi nici sârbii şi nici 40 de miloane de morți omorâți de nazişti”.

Kanz continuă, subliniind că sârbii au luptat contra naziştilor germani în timpul celui de-al II-lea război mondial şi că prețul plătit pentru a se fi aliat contra lui Hitler a fost

groaznic. Şi eu am ceva de spus despre asta, după o dureroasă experienţă personală, în timpul celui de-al II-lea război mondial, între 1939-1945, mi-am pierdut tatăl, doi fraţi mai mici şi bunicul de pe mamă. Kanz exclamă:

> “Noi, supravieţuitori ai holocaustului îi înţelegem pe sârbi. Ei au avut aceeaşi soartă ca a noastră. Şi-au câştigat de o mie de ori dreptul de a fi liberi şi independenţi. Omenirea le datorează recunoştinţă.
>
> Astăzi, sârbii sunt ameninţaţi de o nouă alianţă între naziştii islamişti (Hamas-Hizballah), care vor să distrugă Israelul, şi naziştii arieni din mai multe ţări, care visează la Hitler. Recent încheiatul pact dintre Bosnia şi Croaţia, de a îngenunchea sârbii şi de a-i conduce cu ajutorul Germaniei (şi al SUA de asemenea; pactul a fost semnat la Washington D.C., cu acordul lui Clinton) este alianţa noilor nazişti. Istoria se repetă. Va putea această coaliţie să obţină sprijinul Vestului? Va putea, cu siguranţă, dacă rămânem indiferenţi. Hitler a bombardat la nesfârşit sârbii pentru rezistenţa lor încăpăţânată. Îl va urma Clinton şi NATO pe Hitler, în loc să găsească soluţia politică corectă?”

Domnule Kanz, îţi sunt recunoscător. Sper că mai mulţi cetăţeni americani doresc să le exprimi opiniile, nu doar pentru a apăra poporul sârb, dar şi pentru supravieţuirea umanităţii şi pentru dreptul fiecăruia de a trăi şi de a respira liber aerul de acasă, la fel ca cetăţenii acestei ţări democrate, pe care o numim cu mândrie Statele Unite ale Americii.

Este timpul ca media americană să-şi revizuiască cu obiectivitate atacul nedrept şi colosal de dăunător asupra poporului sârb: să spună adevărul factual publicului american. E timpul ca oficialităţile alese de public să recunoască tragica lor eroare politică şi să-şi schimbe politica oficială eronată faţă de fosta Yugoslavie, şi mai precis, faţă de sârbi (ortodocşi).

Adresarea Soborului Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Ruse din diaspora către multpătimitorul popor sârb

Noi, arhiereii ortodocşi ruşi aflaţi în afara graniţelor, ne-am adunat astăzi la Soborul Arhieresc din Franţa pentru a discuta problemele curente ale vieţii noastre bisericeşti din emigraţie şi din Patria noastră suferindă.

Am văzut cu amărăciune cum forţele luptătoare de Dumnezeu care au invadat ţara noastră la începutul secolului XX, în ultima vreme şi-au întins mâinile ucigaşe şi asupra Serbiei pravoslavice, unde au distrus numeroase biserici şi mănăstiri ortodoxe, au asasinat şi întemniţat preoţi ortodocşi, călugări şi simpli credincioşi, în urma dezmembrării Yugoslaviei comuniste, cu frontierele sale interioare artificiale şi a recunoaşterii pripite de către ţările occidentale a noilor ţări provenite din această federaţie, s-a ajuns la un război în care fraţii noştri sârbi în mare parte sunt nevoiţi să-şi apere teritoriile locuite de ei de-a lungul veacurilor. Mijloacele de informaţie occidentale, nefiind ele însele în posesia unor suficiente cunoştinţe şi neînţelegând prea bine condiţiile specifice locale, chiar de la început au înfierat poporul sârb „ca agresor”. După cel de al II-lea război mondial, în decursul căruia hitleriştii au format statul lor fascist în care au pierit sute de mii de creştini ortodocşi nevinovaţi, pentru că au refuzat să treacă la catolicismul impus lor în acest stat artificial creat, poporul sârb, în special pe teritoriul Bosniei suferă din nou chinuri neîndurătoare.

Suntem conştienţi că în acest groaznic război început de comuniştii care dispreţuiesc nu numai valorile morale, ci şi pe cele naţionale, nu există drepţi; din ambele părţi pătimesc oameni nevinovaţi.

Noi însă, arhiereii ruşi dimpreună cu păstoriţii noştri, care în vremurile grele pentru noi ale emigraţiei am primit ajutor şi multe binefaceri de la pravoslavnicul popor sârb, frate cu noi, înălţăm glasurile noastre în rugăciune către Atotţiitorul, ca să le dăruiască pravoslavnicilor fraţi sârbi pace şi mare milă, să împace poporul sârb multpătimitor şi să-l

întărească pentru a-şi duce crucea sa cu destoinicia adevăraţilor creştini, primind din mâinile Domnului aceste patimi întru iertarea păcatelor.

Ne rugăm ca Biserica Sârbă care a crescut pe mulţi dintre cei mai buni păstori ai noştri, să poată iarăşi să respire slobod şi să-şi reclădească lăcaşurile distruse şi profanate, nu doar cele de piatră, ci şi lăcaşurile sufletelor omeneşti stârpind din ele eresurile atot-păgubitoare ce macină în prezent lumea ortodoxă.

Întru dragostea lui Dumnezeu Cel în Treime slăvit rugăm Soborul Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Sârbe în frunte cu Sanctitatea Sa Patriarhul Pavle să primească toată compasiunea noastră şi să transmită compătimirile noastre tuturor fraţilor noştri şi întregului binecredincios popor sârb pătimitor.

Mănăstirea Lesna, Franţa
17/30 noiembrie 1994

Comunitatea Sfântului Munte Athos (Kinotita) a făcut o vizită „in corpore" în Iugoslavia

Un fapt cu totul ieşit din comun a avut loc în zilele de 30 aprilie - 2 mai, fapt al cărui mesaj a fost însă, în aceeaşi măsură, trecut cu vederea de întreaga opinie publică. Comunitatea Sfântului Munte Athos (cel mai important for de conducere al Sfântului Munte) a ieşit *in corpore* în mod excepţional într-o vizită în Iugoslavia, pentru a sublinia însemnătatea şi gravitatea războiului pornit împotriva acestei ţări, război care vizează în mod deosebit întreaga regiune, dar şi umanitatea în ansamblul ei.

După o întâlnire la Sofia cu Părintele Patriarh Maxim al Bulgariei, Comunitatea Sfântului Munte s-a deplasat la Belgrad, unde s-a întâlnit cu Părintele Patriarh Pavle al Serbiei a şi donat Bisericii Ortodoxe Sârbe pentru ajutorarea fiilor ei loviţi de ororile războiului, medicamente şi un ajutor financiar simbolic (circa 30.000.000 drahme), strâns din contribuţia monahilor atoniţi. Comunitatea atonită a vizitat unele mitropolii şi mănăstiti din Serbia - rugându-se pentru încetarea războiului şi pacea întregii lumi, precum şi locuri bombardate sau vizate de bombardamentele NATO.

Duminică, 2 mai, după săvârşirea Sfintei Liturghii întruna din bisericile centrale ale Belgradului, părinţii atoniţi au adresat un cuvânt de îmbărbătare poporului sârb şi au dat un comunicat la Centrul de Presă din Belgrad, documente din care redăm mai jos pasaje semnificative şi din care se poate vedea poziţia faţă de problema iugoslavă a unor trăitori la «poalele muntelui coborârii lui Dumnezeu în lume». Gravitatea momentului a trecut aşadar dincolo de graniţele zbaterii pur lumeşti, forţa răului tulburând şi liniştea celor care, retraşi din lume, îşi petrec viaţa urmând Mântuitorului Hristos şi luptându-se să devină cetăţeni ai împărăţiei lui Dumnezeu încă de pe acum. Considerăm de maximă importanţă acest mesaj, întrucât vine ca o rezonanţă a unor corzi curăţate de păienjenişul părtinitor al logicii umane şi totodată întinse şi acordate de lucrarea harului lui Dumnezeu. Deşi vor fi fost cu certitudine înregistrate de cei ce poartă răspunderea acestui război, faptul şi mesajul au fost complet ignorate şi sfidate, ca şi toate apelurile de pace venite de la cele mai înalte şi mai autorizate voci ale creştinătăţii în general. Atitudinea responsabililor care au declanşat acest război nu poate trezi decât teama proiectării unui viitor incert, din care pare a fi alungat chiar şi reflexul principiilor creştine care au stat la baza configurării civilizaţiei europene şi umanităţii în general.

Apelul comunităţii Sfântului Munte

Comunitatea Sfântului Munte Athos, prin hotărârea sa unanimă, adresează către conducătorii NATO şi către guvernele statelor membre ale ALIANŢEI NORD - ATLANTICE, care participă la bombardarea Iugoslaviei, un apel pentru încetarea imediată a

focului şi oprirea ofensivei împotriva ţării vecine.

Ne temem că alegerea atacurilor războinice ca mijloc de rezolvare a problemelor interne ale acestei ţări îndepărtează pacea dintr-o regiune mai vastă, încordează şi mai mult problemele existenţei şi conduce la impasuri dramatice, cu consecinţe incalculabile chiar şi pentru atacatori.

Omul Vestului, cu premisele sale creştine, trebuie şi este îndreptăţit să se considere om al civilizaţiei, care vede realitatea nu numai în dimensiunea sa politică - economică, ci şi în cea duhovnicească, de aceea şi aşteptăm să se aplece cu sensibilitate sporită şi înţelegere asupra specificităţii ţărilor, cum sunt acestea din Peninsula Balcanică, cu existenţă unică atât în istorie, cât şi pe harta civilizaţiei europene contemporane, în timp ce suntem informaţi cu surprindere că, din păcate, nu sunt exceptate ca ţinte ale raidurilor aliate nici monumentele creştine, accentuăm şi mai mult protestul nostru.

Sfântul Munte, deţinând un loc central în istoria spirituală, în conştiinţa şi realitatea europeană şi în spaţiul răsăritean mai vast, simte datoria sa să mărturisească deosebita colaborare, convieţuire istorică, rudenie şi prietenie a mult încercatului popor sârb. De aceea, cu multă durere şi nelinişte îşi manifestă interesul său ca părţile interesate să revină la masa tratativelor pentru a găsi o soluţie paşnică în problema Kosovo - centru spiritual ortodox cu o importanţă majoră de-a lungul timpului, lucru pentru care comunitatea internaţională este chemată la prudenţă şi la dovedirea simţămintelor civilizate.

(*Sinaxa generală a tuturor reprezentanţilor şi conducătorilor celor douăzeci de mănăstiri ale Sfântului Munte Athos, 17/30.03.1999)*

Declaraţia Comunităţii Sfântului Munte la Centrul de Presă din Belgrad

Motivul vizitei noastre l-a constituit simţirea chemării istoriei şi a ipostasului duhovnicesc al Sfântului Munte, care prin caracterul său ecumenic este legat indestructibil şi cu poporul vecin sârb şi are privilegiul de a-l înţelege şi a-l plânge în mod deosebit, cu căldură şi apropiere. Sfântul Munte, cu dragostea frăţească pe care o datorează tuturor celor încercaţi din întreaga lume, este sensibilizat şi mai mult de drama poporului sârb. Întrucât simte ochii torturaţi privind cu aşteptare spre Athos, vârf al comuniunii tradiţiei noastre naţional-religioase-balcanice...

Ne aflăm aici ca reprezentanţi ai unei percepţii duhovniceşti a lumii şi revendicăm respectul pentru principiile care au creat civilizaţia europeană. Nu judecăm pretexte, nu catalogăm responsabilităţi pentru pornirea răului acestuia, nu ne poziţionăm politic, nu justificăm greşelile nimănui. Mai mult decât atât, nu credem şi nu pledăm pentru oportunităţi, având cereasca Ortodoxie ca fundament, nici nu dorim şi nu dăm nimănui dreptul să vadă Ortodoxia ca duşman, ci numai ca binecuvântare. De aceea strigăm cu toată puterea sufletului nostru către ambasadorii «civilizaţiei creştine apusene», care distrug această binecuvântare, să înceteze să nedreptăţească în acest chip umanitatea întreagă.

Am constatat că proprii noştri ochi imensa înşelare, imensa greşeală care se săvârşeşte azi în Serbia. Întreprinderea «umanitară» se dovedeşte a fi catastrofă umanitară, presupusul scop «just» este slujit exact cu mijloacele opuse acestuia.

Plecăm din Serbia cu inima strânsă şi cu un gust de amărăciune şi de nelinişte din cauza năpastelor nedrepte abătute asupra cetăţenilor nevinovaţi, a izgonirii civilizaţiei şi a traumei libertăţii şi democraţiei, care se vor cicatriza cu dificultate şi vor lăsa un stigmat de neşters în spaţiul balcanic mai larg, dar şi în istoria umanităţii, şi repetăm apelul pentru încetarea imediată a focului şi reîntoarcerea la căutarea unei soluţii irenice sincere în problema Kosovo.

Din cuvântul Comunităţii Sfântului Munte, prilejuit de vizita la Belgrad

Comunitatea Sfântului Munte Athos, cel mai înalt for administrativ aghiorit, constituit din reprezentanţii celor douăzeci de mănăstiri, dând curs chemării tainice interioare a poporului lui Dumnezeu, atât din Serbia, cât şi din Grecia, dar şi împlinind mandatul şi dispoziţia conştiinţei aghiorite generale, a luat importanta decizie de a veni aici în chip fizic, şi reprezentând întregul monahism aghiorit.

Ieşirea *in corpore* a comunităţii aghiorite, constituie un fapt extrem de rar şi dă semnalul a ceva istoric, ieşit din comun şi unic. Un astfel de fapt am socotit că se întâmplă în acest moment dramatic al atacării iraţionale şi nedrepte a Serbiei, ţară vecină şi prietenă, de către năvălitorii care se numesc creştini şi aparţinători unei civilizaţii şi educaţii mai înalte...

Nu vă va lăsa Domnul cu mâhnirea paraliticului din Evanghelia de astăzi: «Om nu am». Socotim că bine a rânduit Preabunul Dumnezeu mărturia noastră de astăzi adusă vouă, că aveţi «om» care să stea lângă voi. Pe acesta nu-l veţi găsi desigur în aşa-zisa întreprindere «umanitară» de distrugere a trudei de generaţii întregi de către logica inumană a oamenilor, care pur şi simplu au arătat că civilizaţia apuseană contemporană nu aduce «om» lumii ci proclamă omul în persecuţie. Omul adevărat, iubitor de fraţi şi împreună pătimitor, poate fi aflat numai în tradiţia noastră comună a Ortodoxiei...

Urmărind revoluţiile şi faptele tragice care se întâmplă în ţara vecină, prietenă şi de aceeaşi credinţă, ne manifestăm cu durere în suflet, cu nelinişte profundă şi cu intensă frământare, înţelegerea şi împreună suferinţa noastră nedespărţită de voi.

Nu lipseşte din cugetele şi din conştiinţele noastre (...) amintirea continuă a urgiilor războiului prin care treceţi, prin a căror durere şi neamul nostru a trecut adeseori şi ne vom îndrepta spre Dumnezeu cu molifte şi implorări noaptea şi ziua. Gândim că este nimerit pentru întărirea voastră să vă facem cunoscut că am hotărât ca rânduială centrală a Sfântului Munte:

1. Suflarea aghiorită să purceadă în întregime la ample rugăciuni către Domnul, priveghieri şi paraclise pentru întărirea în credinţă şi răbdare a pleromei ortodoxe şi pentru luminarea minţilor întunecate ale puternicilor pământului, pentru încetarea imediată a războiului şi proclamarea păcii lui Dumnezeu.

2. Priveghera de anul acesta săvârşită la 23 aprilie de la o margine la cealaltă a Peninsulei Atonite, conform rânduielii noastre în cinstea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de Biruinţă, să fie închinată rugăciunii către Domnul şi către Marele Mucenic Gheorghe, biruitorul oştean al Acestuia, ca să uşureze de urgie obştea ortodoxă lovită şi să o conducă la îndoită înviere şi împrăştierea năpustirilor forţelor celui rău.

3. În Duminica Samarinencei să se săvârşească priveghere pan-aghiorită de toată noaptea în biserica Protatului pentru a se îndrepta în comun rugăciuni fierbinţi către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Maica tuturor creştinilor şi purtătoarea de grijă a acestui Loc Sfânt, în faţa curatei Sale icoane «Axion Estin» («Vrednică eşti»), pentru întărirea şi mângâierea celor încercaţi pe nedrept şi martiric de ororile războiului, pentru încetarea focului şi pacea lumii întregi.

4. Să se strângă din puţinul umililor anahoreţi ai Athosului un ajutor umanitar simbolic, în principal financiar...

Să vă fie de asemenea cunoscut că am adresat deja un Apel către conducătorii NATO şi către guvernele ţărilor membre ale Pactului Nord-Atlantic, pentru încetarea imediată a focului şi întreruperea atacurilor, subliniind în mod deosebit atât importanţa tradiţiei culturale

sârbeşti pentru lumea contemporană şi inacceptabilul fapt al distrugerii monumentelor creştine de către năvălitorii „creştini”, cât şi deosebita conlucrare, convieţuire, rudenie şi prietenie cu mult încercatul popor sârb...

Ne-am încredinţat cu proprii noştri ochi de demnitatea purtării şi de tăria voastră sufletească, pentru care vă admirăm şi vă felicităm, îndemnându-vă să răbdaţi până când Dreptul Judecător, Domnul, va pune capăt nenorocirilor...

„Vestitorul”, Nr. 225, mai, 1999

Cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur la Sfânta şi Marea Joi

Despre vânzarea săvârşită de Iuda

Timpul de faţă ne aduce aminte a vorbi de grozava crimă a celui care l-a vândut pe Hristos Domnul. În ziua de astăzi Iisus a fost predat de ucenicul Său în mâinile iudeilor. Însă voi, care auziţi aceasta, nu vă tânguiţi pentru Iisus cel vândut, ci mai vârtos tânguiţi şi jeliţi pe Iuda, vânzătorul Său. Căci Iisus, prin aceea că a fost vândut, a mântuit lumea, pe când Iuda, prin vânzarea sa, şi-a aruncat sufletul în pierzanie. Iisus cel vândut şade acum de-a dreapta Tatălui, în veci; iară Iuda vânzătorul îşi are locul în iad şi suferă pedeapsa veşnică şi nesfârşită.

Aşadar, el trebuie tânguit, precum însuşi Hristos, când s-a uitat la Iuda, l-a tânguit şi l-a plâns. „Căutând la el, s-a turburat cu duhul şi a zis: Unul dintre voi Mă va vinde” (In. 13, 21). Pentru ce însă s-a tulburat El? Mai întâi spre a arăta cât de mare este iubirea de oameni a Sa, câtă îndurare, câtă bunătate a Domnului! Cel vândut plânge pentru vânzător! El îl plânge încă şi pentru ca să-i dea prilej de a se lăsa de vânzarea sa. Dar fiindcă sufletul aceluia nu mai primea sămânţa mântuirii, fiind nesimţitor la îndemnare şi deşteptare, de aceea, întunecându-se de patimă, s-a aruncat în prăpastie. Îndelunga răbdare şi sfătuirea Domnului Său nu i-au ajutat cu nimic. Şi de aceea mai mult plângea Iisus, căci vedea că Iuda, după o învăţătură aşa de mult repetată şi după îndesite sfătuiri, totuşi s-a aruncat în bezna pierzării. Pentru aceasta Domnul simţea compătimire şi plângea; şi prin aceasta ne-a învăţat mai cu seamă pe aceia să-i plângem, care fac rele, iară nu pe acei ce suferă relele. Aşa, cel ce suferă nefiind vinovat, acela mai vârtos este de fericit. Pentru aceea a zis Hristos: „Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este împărăţia cerului” (Mt. 5, 10). Aşadar, vedeţi ce folos aduce suferinţa relelor. Dar priviţi şi la pedeapsa celor ce fac rele. După ce Pavel a vorbit despre făcătorii de rele, zice: „Sfârşitul lor va fi după faptele lor” (II Cor. 11, 15); şi în alt loc: „Mânia lui Dumnezeu a sosit, în sfârşit, asupra lor” (II Tes. 2, 16). Aşadar, vezi că făcătorii de rele moştenesc mânia lui Dumnezeu.

Însă eu, iubiţilor, nu vă spun aceasta în zadar, ci pentru ca pe viitor să nu vă mai mâniaţi pe cei ce vă fac rău, ci mai vârtos să-i jeliţi şi să-i plângeţi; căci tocmai aceia ce vă fac vouă rău pe nedrept, sunt cei mai nenorociţi. De aceea noi, după porunca Domnului, să ne rugăm pentru dânşii şi să cerem de sus ajutorul cel dumnezeiesc. Chiar pentru noi înşine trebuie să iertăm pe cei ce ne jignesc, căci prin aceasta noi primim mai mult decât dăm, când lăsăm să se pornească mânia noastră asupra aproapelui. Tu întrebi: în ce chip primesc eu mai mult decât dau? Ascultă cu luare aminte: când tu ierţi vrăjmaşului greşalele pe care le-a făcut el împotriva ta, ţi se vor ierta şi ţie păcatele pe care le-ai săvârşit împotriva lui Dumnezeu. Acestea din urmă sunt multe şi abia de iertat, iară cele dintâi sunt chiar uşor de iertat. Păcatele tale împotriva lui Dumnezeu sunt cei zece mii de talanţi din Evanghelie; iară păcatele aproapelui împotriva ta sunt numai cei o sută de dinari. Dacă tu ierţi aproapelui tău cei o sută de dinari, se vor ierta şi ţie cei zece mii de talanţi.

Dar să ne întoarcem iară şi la cuvântarea noastră despre crima Iudei şi să vedem cum Domnul nostru a fost vândut. Însă, ca să cunoaştem bine turbarea vânzătorului, nemulţumirea

ucenicului şi nespusa bunătate a Domnului, să ascultăm povestirea Evanghelistului însuşi. „Atunci, zice el, unul din cei doisprezece, care se numea Iuda Iscarioteanul, mergând la arhierei, a zis lor: Ce-mi veți da mie, şi eu îl voi da pe El vouă?” (Mt. 26, 14-15). Aceste cuvinte se pare că sunt foarte lămurite şi că nu cuprind nimic altceva decât ceea ce se arată la întâia privire, însă, dacă se cercetează cu dinadinsul toate zicerile, atunci ele dau multă materie de gândire şi arată o bogăție de cugetări adânci.

Mai întâi trebuie să socotim timpul. Evanghelistul nu zice simplu: „El s-a dus la arhierei”, ci adaugă: „Atunci s-a dus” etc. Pentru ce Evanghelistul însemnează mai amănunțit timpul? Aceasta nu este în zadar. Mai înainte, adică, venise la Iisus o femeie cu un vas de alabastru şi vărsase mirul cel de preț pe capul Lui. Ea a arătat multă credință, multă stimă, multă supunere şi dăruire. Ea s-a lăsat cu totul de viața ei cea de mai înainte şi s-a făcut mai bună şi mai morală. Deci tocmai când păcătoasa s-a îndreptat, atunci ucenicul a vândut pe învățătorul său. Atunci când păcătoasa a vărsat asupra Domnului vasul cu mir şi a şters picioarele Lui cu părul său, a arătat lui Hristos mare cinste, prin mărturisirea sa stârpind toate păcatele sale, atunci ucenicul, care a văzut toate acestea, s-a dus spre a săvârşi vânzarea sa cea ruşinoasă. Aceea s-a ridicat din bezna păcatului la cer; iar acesta, măcar că văzuse mii de minuni şi de semne şi măcar că primise nenumărate învățături, totuşi a căzut în bezna iadului. În astfel de mare nenorocire aruncă pe om uşurătatea minții lui şi voința cea răzvrătită. De aceea zice Pavel: „Cel ce crede că stă neclintit, să ia aminte, ca să nu cadă” (I Cor. 10, 12). Dar ar putea cineva să zică: dacă Hristos a putut să atragă la Sine şi pe ucenic? Negreşit, El putea să-l atragă la Sine, dar n-a voit să-l silească, ci a voit să-i lase voia lui cea liberă şi să nu-l târască la Sine cu de-a sila. De aceea zice Evanghelistul: „Iuda s-a dus”, adică el n-a fost chemat, n-a fost silit de cineva, nici sfătuit, ci de bunăvoie a întreprins acest pas, s-a grăbit de bunăvoie la fapta cea de ruşine, de nimic altceva împins la vânzarea Domnului Său, fără numai de răzvrătirea lui cea lăuntrică.

Evanghelistul spune mai departe: „Unul dintre cei doisprezece s-a dus” etc. şi în aceste cuvinte zace o pâră nu mică. Adică ele spun că unul dintre cei aleşi, care în toate zilele umblau cu Domnul şi se învredniciseră de o mare încredere, unul dintre aceştia L-a vândut. Aici tu vezi totodată o dovadă de bunătate şi de îngrijire îndelung răbdătoare a Domnului, care până în seara cea de pe urmă a suferit şi a îndemnat la îndreptare pe vânzătorul şi tâlharul.

Ai văzut cum păcătoasa a dobândit harul, iară apostolul s-a dus în pierzare. De aceea, uită-te la păcătoasă şi nu te îndoi de iertare, dar uită-te şi la prăpăstuirea apostolului şi nu fi neîngrijitor, şi nu te bizui; amândouă sunt pierzătoare! Inima noastră este foarte plecată spre păcat şi voința noastră este foarte schimbătoare; de aceea, noi trebuie să ne asigurăm şi să ne întărim din toate părțile. „Unul dintre cei doisprezece s-a dus”. Vezi din ce societate aleasă el a pierit şi ce mare nenorocire este uşurătatea minții?

Evanghelistul zice mai departe că cel ce s-a dus se chema Iuda Iscarioteanul. Aşa îl numeşte el mai întâi, spre a-l deosebi de un alt Iuda, cu porecla Tadeu, frate al Sfântului Iacov cel tânăr.

Dar pentru ce îl numeşte el, după locul naşterii sale, şi nu „Iuda vânzătorul”? El face aceasta pentru ca să ne îndemne a ne ține limba curată de vorbe de ocară şi de aceea se stăpâneşte a-l numi „vânzătorul”. Să ne învățăm, deci, a nu vorbi rău despre nici unul dintre vrăjmaşii noştri. Dacă Evanghelistul chiar împotriva vânzătorului Domnului nu întrebuințează nici un cuvânt aspru, cum am putea noi să aflăm iertare când hulim pe cei de aproape ai noştri? Ba încă noi batjocorim nu numai pe vrăjmaşii noştri, ci şi pe cei ce sunt către noi cu bune intenții. Vă conjur, să nu mai fie una ca aceasta! Ascultați numai ce zice Sfântul Apostol Pavel: „Nici un cuvânt putred să nu iasă din gura voastră” (Efeseni 4, 29).

Iuda a zis către arhierei: „Ce-mi veți da mie, şi eu îl voi da pe El vouă?” Ce glas nelegiuit, ce crimă nebună! Noi, iubiților, tremurăm numai gândind la aceasta. Cum a putut o gură omenească să vorbească astfel, o limbă omenească să se mişte spre asemenea graiuri? Cum s-a putut ca buzele să nu înțepenească şi înțelegerea să nu se clintească? Spune, Iudo,

pentru ce ai vândut tu pe Domnul tău? Aceasta a făcut-o iubirea de argint, această rădăcină a tuturor răutăților, această patimă care întunecă sufletele noastre; ea face să se uite chiar legile firii, răpind judecata cea sănătoasă şi stârpind toată amintirea de prietenie, de mulțumire şi celelalte; când odată iubirea de argint orbeşte ochii duhului nostru, atunci noi umblăm cu totul în întuneric. Ca să te convingi desăvârşit despre aceasta, socoteşte numai cât de multe lucruri în sufletul lui Iuda iubirea de argint le-a dat uitării. Îndată ce ea a intrat în acest suflet, s-a uitat toată petrecerea cu Domnul, toată acea sfântă legătură şi petrecere, însă şi învățătura cea admirabilă a lui Hristos, toate acestea au fost uitate. Pentru aceea, cu drept zice Pavel: „Rădăcina tuturor răutăților este iubirea de argint" (I Tim. 6, 10). „Ce-mi veți da mie a zis Iuda, ca eu să vi-L dau pe El vouă?" Iudo, tu trădezi pe Cel ce prin cuvântul Său ține împreună toată lumea, vinzi pe Cel nesfârşit, pe Făcătorul cerului şi al pământului, încă şi al nostru Făcător? Dar spre a arăta cum că El de bunăvoie s-a lăsat a se vinde, ascultă ce a făcut Hristos. Tocmai în timpul trădării, când ei au ieşit asupra Lui cu săbii şi cu ciomege, cu făclii şi cu felinare, El a zis către dânşii: „Pe cine căutați?" Ei nu cunoşteau pe Cel ce voiau să-L prindă. Așadar, împotriva voinței Lui cu atât mai puțin ar fi putut fi El trădat, căci ei nici nu-L cunoşteau, cu toate făcliile şi felinarele lor. Iar ei, îndată ce au auzit glasul lui Hristos, s-au retras înspăimântați şi au căzut la pământ. Ei n-au putut suferi nici glasul Lui şi, prin căderea lor, şi-au arătat slăbiciunea; dar Domnul însuşi S-a predat pe Sine lor, zicând: „Eu sunt".

După ce Iuda a vândut pe Domnul şi a săvârşit crima sa cea turbată, a aruncat cei treizeci de arginți şi a zis: „Greşit-am, că am vândut sânge nevinovat" (Mt. 27, 4). Mai înainte el zisese: „Ce-mi veți da mie, şi eu li voi da pe El vouă?"; iară acum, după ce a săvârşit păcatul, l-a cunoscut. De aici noi vedem că, dacă suntem uşuratici de minte şi nepăsători, nici o îndemnare şi sfătuire nu ne poate folosi la ceva; iară dacă suntem râvnitori şi priveghetori, putem iarăşi a ne ridica chiar din căderea în păcat. Priveşte numai: când Domnul îl sfătuia şi voia a-l opri de la fapta lui cea rea, după faptă, când nimeni nu-l sfătuia, acum s-a deșteptat conştiința lui şi, fără ca cineva să-l îndemne a aruncat cei treizeci de arginți la picioarele arhiereilor.

Să socotim acum şi deosebirea între Iuda şi ceilalți ucenici. Toate acestea ni le povesteşte Evanghelistul cu de-amănuntul. El ne spune că, atunci când se făcea trădarea, când Iuda vindea pe Domnul, când el încheia negoțul cel ruşinos şi căuta prilej de a-L trăda, pe atunci s-au apropiat ceilalți ucenici de Domnul şi L-au întrebat: „Unde voieşti să gătim pasca?" (Mt. 26, 17). Vezi pe unul, vezi şi pe celălalt! Acesta umbla după trădare, iară acela voia să slujească Domnului. El încheia negustorie şi voia să ia bani pentru sângele Răscumpărătorului; iară ei se ocupau cu slujba Domnului. Şi el şi ceilalți văzuseră aceleaşi minuni şi primiseră aceeaşi învățătură; de unde, deci, această mare deosebire? Ea vine de la voință. Voința este pricina binelui şi a răului. Ucenicii întrebau: „Unde voieşti să gătim pasca". Care pască? Cea iudaică, care avea obârşia sa din Egipt. Însă pentru ce ține Hristos această pască? Precum El în toate împlinise legea, aşa voia să o păzească şi în punctul acesta. De aceea a zis El şi Sfântului Ioan Botezătorul: „Se cade nouă a împlini toată dreptatea" (Mt. 3, 15). Așadar, ucenicii voiau a găti nu pasca noastră, ci cea iudaică. Însă pasca noastră, cea nouă, o gătea însuşi Hristos, ba El însuşi S-a făcut Mielul pascal, prin sfânta Sa patimă. Dar pentru ce se duce la patimă? Pentru a ne mântui de blestemul legii. De aceea a strigat Pavel: „Dumnezeu a trimis pe Fiul Său Cel născut din femeie, Care S-a supus legii, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere" (Gal. 4, 4-5). Deci, ca să nu poată nimenea zice că El a împlinit-o în toate punctele, iar apoi a desființat-o. Şi pentru aceasta a ținut El şi pasca. Iară pasca cea iudaică era o preînchipuire a celei creştineşti. Ca să vezi aceasta, uită-te numai la asemănarea lor. Acolo este un miel şi aici este un Miel. Acolo se jertfea un dobitoc, aici însuşi Stăpânul vieții. Acolo este umbră, aici Adevărul. Soarele mântuirii a răsărit şi umbra a dispărut. Jertfa mielului pascal al iudeilor era numai o preînchipuire a viitorului Miel pascal, care a pătimit pe cruce.

Pe când ucenicii mâncau şi beau, a luat Iisus pâinea cu sfintele şi neîntinatele Sale mâini, a săvârşit rugăciunea cea de mulțumire, a frânt-o şi a zis către ucenici: „Luați, mâncați;

acesta este trupul Meu, care pentru voi se frânge, spre iertarea păcatelor”. Şi după aceea a luat paharul, l-a dat şi a zis: „Acesta este sângele Meu, care pentru voi se varsă spre iertarea păcatelor” (Mt. 26, 26-28). Şi Iuda era de față pe când Domnul zicea toate acestea. Aşadar, o, Iudo, acesta este sângele pe care tu l-ai vândut pentru treizeci de arginți! Acesta este sângele pe care tu adineaori aşa de ruşinos l-ai târguit cu fariseii cei necucernici! Cât de mare este dragostea lui Hristos! Cât de mare este nerecunoştința Iudei! Domnul îl hrănea şi sluga vindea pe Domnul. El Îl vindea pentru treizeci de arginți şi Domnul îşi vărsa sângele Său; încă şi pentru vânzătorul Său l-a vărsat, numai dacă el ar fi voit să se folosească de Dânsul. Şi Iuda era încă de față la cină, pentru ca să nu aibă nici o dezvinovățire, mai vârtos pentru ca judecata să vină asupra lui. Numai cel ce are conştiința curată să se împărtăşească din Cina cea sfântă; nici un Iuda necredincios, nici un înrăutățit, nici unul care are otravă în inima sa, să nu cuteze a se apropia de masa cea sfântă; căci Apostolul Pavel zice: „Oricare va mânca pâinea aceasta, sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi trupului şi sângelui Domnului! (I Cor. 11, 27), de care grea vinovăție să ne păzească harul lui Dumnezeu totdeauna! Amin.

CUPRINS